

Varför ökar våldet i Sahel?

Strukturella faktorer som bidrar till ökad sårbarhet
i Mali, Niger och Burkina Faso

CARINA GUNNARSON

Carina Gunnarson

Varför ökar våldet i Sahel?

Strukturella faktorer som bidrar till ökad sårbarhet i Mali, Niger och Burkina Faso

Titel	Varför ökar våldet i Sahel? – Strukturella faktorer som bidrar till ökad sårbarhet i Mali, Niger och Burkina Faso
Rapportnr	FOI-R--5052—SE
Månad	November
Utgivningsår	2020
Antal sidor	47
ISSN	1650-1942
Kund	Förvarsdepartementet
Forskningsområde	Säkerhetspolitik
FoT-område	Inget FoT-område
Projektnr	A112004
Godkänd av	Malek Finn Khan
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Bild/framsidan: A view shows dried cracked up soil on the edge of the Lake Wegnia, in Sahel region of Koulikoro, Mali November 23, 2019. Picture taken November 23, 2019. REUTERS/Arouna Sissoko X07144

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

Sedan konfliktutbrottet i Mali 2012 har konfliktbilden i Sahelregionen blivit alltmer komplex. Våldet har eskalerat med fler våldsbejakande extremistiska grupper, fler våldsamma attacker samt ett kraftigt ökat antal döda i konfliktrelaterade händelser. Våldet har spridits från Mali vidare till Niger och Burkina Faso. Denna rapport analyserar ett urval bakomliggande förklaringar till konfliktbilden i Mali, Niger och Burkina Faso.

Analysen i denna rapport pekar på att fattigdom, ekonomisk ojämlikhet, klimatförändringar, illegala flöden av vapen och narkotika, samt bristande politisk legitimitet bidrar till ekonomiska och politiska sårbarheter i de tre länderna som bidrar till ökad konfliktrisk. Trots ekonomisk utveckling på makronivå är andelen fattiga alltså betydande. Fattigdom i kombination med klimatförändringar gör befolkningarna sårbara för inflytande av våldsbejakande aktörer. Smuggling av vapen och narkotika genom regionen bidrar till instabilitet. Svag institutionell kapacitet i kombination med låg politisk legitimitet för den nationella politiska nivån bidrar till en situation som kan utnyttjas av våldsamma icke-statliga aktörer.

Nyckelord: Sahel, konflikt, fattigdom, klimatförändringar, illegala flöden, plundringsbara resurser, politisk legitimitet, Mali, Niger, Burkina Faso

Summary

Since the outbreak of conflict in Mali in 2012, the conflict picture in the Sahel region has become increasingly complex. Violence has escalated with more violence by violent non-state actors, more violent attacks and a sharp increase in the number of deaths in conflict-related events. Furthermore, the violence has spread from Mali to Niger and Burkina Faso. This report analyses a selection of underlying explanations for the conflict in Mali, Niger and Burkina Faso.

The analysis of this report indicates that poverty, economic inequality, climate change, illegal flows of weapons and drugs, as well as a lack of political legitimacy contribute to economic and political vulnerabilities, which contribute to increased conflict risk in the three countries. Despite economic development at the macro level, the proportion of the poor is still significant. Poverty in combination with climate change renders populations vulnerable to the influence of violent non-state actors. Smuggling of weapons and drugs through the region contributes to instability. Weak institutional capacity and low political legitimacy for the national political elites, particularly in Mali and in Niger, contributes to a situation that violent non-state actors could exploit.

Keywords: Sahel, conflict, poverty, climate change, illegal flows, lootable resources, political legitimacy, Mali, Niger, Burkina Faso

Förord

Denna rapport har skrivits inom ramen för FOI:s Afrikaprojekt, en del av FOI:s forsknings-och analysstöd till regeringen och regeringskansliet (SOFFA). Utvecklingen och situationen i Afrika, samt förändringar i omvärldens relation till afrikanska länder, medför ett behov av kunskap om afrikanska säkerhetsfrågor. FOI:s Afrikagrupp studerar politisk, militär, ekonomisk och social utveckling i Afrika med fokus på den säkerhetspolitiska utvecklingen och breda strategiska trender.

Författaren vill tacka alla de personer som bidragit till genomförandet av studien genom att dela med sig av sin kunskap. Ett särskilt tack riktas till Michael Jonsson som förtjänstfullt har granskat rapporten och kommit med värdefulla synpunkter och förslag på förbättringar, och Kajsa Tidblad Lundholm som har gjort analyserna av konfliktdata från *Armed Conflict Location & Event Data (ACLED)* och *Uppsala Conflict Data Program (UCDP)* samt utformat rapportens grafer. Ett tack riktas även till Tomas Malmlof och Per Wikström för sitt stöd vad gäller framtagning av kartor, och Marianna Serveta för den grafiska utformningen av rapporten.

Evelina Bonnier, Ek. Dr.

Projektledare Afrikaprojektet

Stockholm i november 2020

Innehåll

1	Inledning	7
1.1	Syfte	7
1.2	Teori och frågeställningar	8
1.3	Material och indikatorer.....	10
1.3.1	Tidsperspektiv	11
1.4	Avgränsningar och disposition.....	12
2	Bakgrund	14
2.1	Ländernas konflikthistoria fram till 2012	14
2.2	Den politiska utvecklingen efter 2012.....	15
2.2.1	Ökade protester och upplopp.....	15
2.2.2	Ökat våld efter 2012.....	18
3	Bakomliggande förklaringar	21
3.1	Fattigdom	21
3.1.1	Analys.....	24
3.2	Klimatförändringar.....	25
3.2.1	Analys.....	25
3.3	Illegala flöden och plundringsbara resurser.....	26
3.3.1	Vapen	26
3.3.2	Narkotika	27
3.3.3	Guld.....	28
3.3.4	Analys.....	28
3.4	Politisk legitimitet.....	29
3.4.1	Korruption.....	29
3.4.2	Politisk tillit.....	30
3.4.3	Analys.....	32
4	Sammanfattning	33
4.1	Slutkommentar	34
	Referenser	36
	Appendix A. Våld.	43
	Appendix B. Kartor.	46
	Appendix C. Ekonomi och politik.	48

1 Inledning

Sedan konfliktutbrottet i Mali 2012 har konfliktbilden i Sahelregionen blivit alltmer komplex. Situationen har eskalerat med fler våldsbejakande extremistiska grupper, fler våldsamma attacker mot såväl militära som civila mål samt ett kraftigt ökat antal döda. Förutom akuta säkerhetspolitiska hot, samverkar flera faktorer på regional, nationell och lokal nivå till det forskare har beskrivit som ”ett regionalt konfliktsystem”.¹

Antalet islamistiska grupper har ökat sedan 2012 och expanderat sina aktiviteter.² Det våld som involverar islamistiska grupper motsvarar dock bara en del av våldet i regionen som även omfattar våld av icke-identifierade väpnade grupper, lokala och stambaserade milisgrupper (*intercommunal violence*), kriminella nätverk samt ländernas säkerhetsstyrkor.³ Sammandrabbningar mellan jordbrukare och herdor beskrivs i en FN-rapport som ”några av de mest våldsamma lokala konflikterna i regionen” och där ”terrorism, organiserad brottslighet och interkommunalt våld ofta är sammanlänkade”.⁴

Enligt FN-rapporten har terroristattacker geografiska fokus skiftat österut från Mali till Burkina Faso och Niger. De har beskrivits som ”ett växande hot mot västafrikanska kuststater”.⁵ Sedan 2018 har det skett en avsevärd ökning av väpnade extremistgruppers aktiviteter och ett stort antal attentat mot militära och civila mål i gränsområdet mellan Mali, Burkina Faso och Niger. Våldet i Burkina Faso har ökat dramatiskt sedan 2018, med en koncentration till landets norra och östra delar.⁶ År 2019 uppgick det totala antalet döda i konfliktrelaterat våld i Mali, Niger och Burkina Faso till närmare 3 000 personer, med en betydande ökning av antalet dödade i Mali och Burkina Faso.⁷

Det ökade våldet har kraftigt förvärrat den humanitära situationen i de tre länderna, med 220 000 internflyktingar i Mali och 441 000 flyktingar i Niger. I Burkina Faso uppgår antalet internflyktingar till 848 000, vilket motsvarar en ökning på 67 procent i jämförelse med 2019.⁸

Våldsspiralen i Sahelregionen är i ett historiskt perspektiv relativt ny. Våldet har eskalerat trots FN:s stabiliseringsinsats Minusma i Mali och trots ett ökat engagemang av EU. Genom sin närhet till Europa är regionen högprioriterad av EU, vilket uttrycks i strategier och aktionsplaner,⁹ genom ökad militär närvaro och utbildningsinsatser inom ramen för EUTM och EUCAP samt genom ökat bistånd och frekventa politiska kontakter på hög politisk nivå.¹⁰ Flera av EU:s stormakter (Frankrike, Tyskland, Spanien och Italien) är starkt engagerade i regionen,¹¹ men även andra aktörer som USA, Ryssland och Kina är verksamma där. Behovet av internationella insatser i regionen kommer att kvarstå eller öka mot bakgrund av den försämrade säkerhetspolitiska situationen.

1.1 Syfte

Denna studie syftar till att öka förståelsen om det ökade våldet i Sahel under den senaste tioårsperioden. För att möta detta syfte avser studien att identifiera och diskutera ett urval strukturella faktorer på nationell och regional nivå som skapar ökade sårbarheter och som indirekt bidrar till konflikterna i Mali, Niger och Burkina Faso. Dessa förklaringsansatser har härletts ur central teoribildning i statskunskap, nationalekonomi samt freds- och

¹ Zyck och Muggha, 2013, s. 1.

² Africa Center for Strategic Studies, 2019.

³ United Nations Security Council, 2019a, s. 4.

⁴ United Nations Office for West Africa and the Sahel, 2020, s. 2.

⁵ United Nations Office for West Africa and the Sahel, 2020 s. 1.

⁶ Uppsala Conflict Data Program (UCDP), ”Burkina Faso”.

⁷ Uppsala Conflict Data Program (UCDP).

⁸ United Nations Security Council, 2020 s. 7.

⁹ Se European External Action Service, 2011; European Council, 2015.

¹⁰ För en översikt över det internationella samfundets engagemang i Mali, se Prop. 2019/20:86 s. 6-8.

¹¹ Gasinska och Gunnarson, 2020.

konfliktforskning och tar upp ländernas socioekonomiska utveckling, klimatförändringar, illegala flöden och plundringsbara resurser samt regimernas politiska legitimitet. Teorierna används för att strukturera analysen och för att diskutera de olika perspektivens relevans för konfliktbilden i Sahel. Ansatsen avser att ge en fördjupad förståelse för bakomliggande faktorer som påverkar konfliktbilden. Metoden är kvalitativ med analys av deskriptiv statistik och data från relevanta databaser. Teorierna beskrivs kortfattat i avsnitt 1.2. Ur varje teoriområde härleds en frågeställning, totalt fyra, som bildar utgångspunkt för analysen i kapitel 3.

1.2 Teori och frågeställningar

Fattigdom

Ett första teoretiska perspektivet är ekonomiskt och betonar brist på resurser (*resource scarcity*) som en förklaring till att konflikt uppstår. Sambandet mellan fattigdom och konflikt hör till ett av de mest uppmärksammade och starkaste inom konfliktforskningen. Förutom att fattigdom ökar risken för krig, har konflikter mycket negativa effekter för ett lands ekonomi, vilket gör att risken för fortsatt eller förnyad konflikt ökar.¹² De omfattande negativa effekterna som krig har för ett lands ekonomi gör att risken för fortsatt eller förnyad konflikt ökar: fattigdom är helt enkelt en av de viktigaste strukturella faktorerna som främjar intern väpnad konflikt.¹³

Trots att sambandet mellan socioekonomisk utveckling och konflikt är starkt, är det svårare att identifiera vilka ekonomiska faktorer som leder till konflikt. Ekonomiska faktorer som kan öka risken för konflikt är bland annat inkomstnivå, ekonomisk ojämlikhet, plötsliga inkomstbortfall, fluktuationer i internationella råvarupriser, ökade importpriser samt torka. Ekonomiska faktorer samverkar ofta med andra faktorer. Sambandet mellan plötsligt inkomstbortfall och instabilitet är exempelvis svagt eftersom det påverkas av andra faktorer som institutionell kapacitet och etnisk fragmentering. Ökade exportpriser kan bidra till konflikt eftersom det gör det mer attraktivt för aktörer att ta över makten genom icke-konstitutionella metoder.¹⁴

Krig leder till förstörelse av såväl fysisk infrastruktur som ett lands humankapital. Inomstatliga krig riskerar även att spilla över till grannländer i form av flyktingströmmar, spridning av sjukdomar och illegal handel med vapen, narkotika eller mineraler.¹⁵ Omvänt gäller att ekonomisk utveckling minskar risken för konflikt eftersom ekonomiska kontakter skapar beroenden mellan olika samhällsgrupper, reducerar missnöje, ökar kostnaden för rekrytering till rebellgrupper, samt stärker statens finanser och kapacitet att hantera uppror. Forskning har visat att utbildningsnivå, utbildningsbudget och läskunnighet har en dämpande effekt på konflikter.¹⁶ Fattigdom är i sig inte konfliktgenererande, men gör människor ekonomiskt sårbara vilket kan göra dem mer mottagliga för rekrytering eller mobilisering av våldbejakande aktörer eller kriminella nätverk. Mot bakgrund av denna genomlysning av forskningsområdet ställs följande fråga:

- Bidrar ökad fattigdom och ekonomisk ojämlikhet i Mali, Niger och Burkina Faso till ökad sårbarhet för konflikt?

Klimatförändringar

Ett andra perspektiv kommer från ett forskningsfält som belyser förhållandet mellan klimatförändring och lokal väpnad konflikt. Även denna förklaring betonar att det är bristen på resurser (*resource scarcity*) som ökar risken för konflikt. Det teoretiska argumentet är att klimatförändringar leder till krympande naturresurser, vilket leder till väpnade konflikter

¹² Blattman och Miguel, 2010.

¹³ Hegre, Mokleiv Nygård och Flaten Rader, 2017 s. 245.

¹⁴ Blattman och Miguel, 2010 s. 26.

¹⁵ Blattman och Miguel, 2010 s. 4.

¹⁶ Hegre m.fl., 2016.

mellan människor eller grupper som är beroende av dessa resurser.¹⁷ Det teoretiska argumentet introducerades av Homer Dixon (1994). Enligt Homer Dixon leder minskad tillgång till naturresurser som bördig jordbruksmark, skog, rent vatten och fisk, till frustration, missnöje med staten, social oro samt försvagning av det civila samhället, vilket skapar förutsättningar för uppror och inom-nationell konflikt. Bristen på naturresurser påverkas även av befolkningstillväxt och ojämna fördelning av resurser.¹⁸ Sahel är en av de regioner i världen som påverkas mest av klimatförändringar i form av stigande temperaturer och minskad nederbörd, vilket gör argumentet relevant för denna studie.¹⁹ Liksom den tidigare hypotesen betonas att det är resursbrist som leder till konflikt, men att det är klimatförändringar som leder till ökad kamp om krympande resurser. Mot denna bakgrund formuleras frågan:

- Är klimatförändringar en faktor som skapar ökad sårbarhet för konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso?

Illegala flöden och plundringsbara resurser

Ett tredje perspektiv betonar att det snarare än brister på resurser är tillgång till attraktiva och plundringsbara resurser som förklarar varför konflikter uppstår, intensifieras och är varaktiga över tid.²⁰ Möjligheten att skövla eller plundra vissa resurser sammanhänger med att olika grupper kan kontrollera de territorier där dessa resurser finns. I litteraturen omnämns olika typer av resurser som är konfliktskapande. Till dessa hör diamanter, olja eller andra naturtillgångar som har det gemensamt att de genererar höga inkomster för de aktörer som förfogar över resurserna.²¹ För att vara ”plundringsbara” måste dessa resurser vara tillgängliga (geografisk placering), enkla att transportera samt möjliga att utvinna med icke-kvalificerad arbetskraft och som inte kräver tillgång till avancerad teknik.²²

Ett stort antal studier analyserar hur tillgången till plundringsbara resurser leder till konflikt. Denna typ av resurser kan exempelvis bidra till konflikt eftersom det skapar finansieringsmöjligheter för rebeller. Stora tillgångar till plundringsbara resurser kan göra staten till måltavla för rebeller, eftersom den politiska makten ger tillgång till inkomster från utvinningen av dessa resurser. Vidare kan tillgång till dessa resurser öka de ekonomiska incitamenten för separatistiska rörelser i resursrika regioner, inklusive underlätta rekrytering genom att vissa rebellgrupper kan erbjuda ”lön” till sina medlemmar. Om en specifik grupp kontrollerar en plundringsbar resurs kan det leda till konflikt med andra grupper. Utvinningen av dessa resurser kan också leda till ökade spänningar och konflikt om den lokala befolkningen drabbas negativt i form av föroreningar, expropriering av land eller migration till området. Regeringar kan även använda inkomster från utvinning av resurser för att få stöd av delar av befolkningen.²³

Möjligheter att bedriva olika former av illegala aktiviteter eller att utmana statens kontroll över naturresurser underlättas av vissa geografiska förutsättningar som vidsträckt territorier, svårtillgänglig terräng (t.ex. berg, regnskogar), där rebellgrupper kan bedriva gerillakrigföring, eller stora ökenområden som är svåra att kontrollera eller försvara för mindre väpnade enheter. Detta möjliggör även aktörers mobilitet över gränserna och möjligheter för alternativa maktstrukturer och aktiviteter att etablera sig i områden som är svåra för staten att kontrollera.²⁴ Denna genomgång leder till följande fråga:

- Är illegala flöden och plundringsbara resurser en bidragande förklaring till konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso?

---

¹⁷ Homer-Dixon, 1993.

¹⁸ Homer-Dixon, 1994.

¹⁹ Bassou m.fl., 2019 s. 7.

²⁰ Koubi m.fl., 2013.

²¹ Collier och Hoeffler, 2004.

²² Gilmore m.fl., 2005, s. 259.

²³ För en översikt, se Koubi m.fl., 2013.

²⁴ Raleigh och Hegre, 2009.

Politisk legitimitet

I ett fjärde perspektiv riktas intresset mot staten och de politiska institutionernas förankring i samhället. Enligt denna förklaringsansats, som härletts ur statsvetenskaplig forskning, kan statens bristande legitimitet i befolkningen vara en faktor som bidrar till väpnad konflikt. Om staten misslyckas med sitt uppdrag, dvs. att garantera medborgarnas säkerhet och att täcka vissa av deras mest grundläggande behov (utbildning, sjukvård, infrastruktur), sjunker statens legitimitet, vilket gör att möjligheterna för oppositionella grupper att mobilisera medborgarna mot staten ökar. Med bristande auktoritet och kontroll över territoriet skapas ett utrymme för våldsamt konflikt där grupper utmanar regeringar, vilket kan leda till intern konflikt.²⁵

En nyckelaspekt av statens eller regimen legitimitet uttrycks genom så kallad politisk tillit, som uttrycker medborgarens tillit till regimen och statens institutioner. Politisk tillit samvarierar med fredlig konfliktlösning på både nationell som internationell nivå; det är också viktigt för att undvika att konflikt blossar upp på nytt.²⁶ Med fungerande institutioner och regimer, ökar legitimiteten för det politiska systemet, medan icke-fungerande eller korrupta institutioner leder till minskad legitimitet. De starkaste resultaten i litteraturen om politisk tillit är att individernas tillit till regeringen är erfarenhetsbaserade och påverkas av medborgarens observationer av hur de statliga institutionerna fungerar. Om polisstyrkor, rättsväsende och byråkrati är ”ärliga och korruptionsbefriade” avspeglas detta i att medborgarnas tillit till statens politiska institutioner är hög.²⁷ Mot bakgrund av detta, ställs följande fråga:

- Är minskad politisk legitimitet en bakomliggande riskfaktor som bidrar till konfliktbilden i Mali, Niger och Burkina Faso?

1.3 Material och indikatorer

Ländernas konflikthistoria beskrivs genom att diskutera förekomst av mellanstatliga konflikter, icke-konstitutionella maktövertaganden (militärkupper) och tidigare väpnade konflikter inom landet. Analysen bygger på Dowd and Raleigh (2013) och deras analys av våld i Afrika, som baseras på analyser av data från Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Vidare används OECD (2014), An Atlas of the Sahara-Sahel: Geography, Economics and Security, samt Freedom House studier av Mali, Niger och Burkina Faso. Tidsperspektivet går tillbaka till 1960-talet.

Den statistik som används för att beskriva **våldsutvecklingen** i de tre länderna bygger på data från *Uppsala Conflict Data Program* (UCDP) för perioden 1989–2019 och ACLED för perioden 2010–2019. ACLED kategoriserar händelser i 1) våldsamma händelser (strider, explosioner, våld mot civila); 2) demonstrationer (fredliga protester, upplopp); 3) icke-våldsamma händelser (strategisk utveckling). I studien används endast de två första kategorierna. Våldsamma händelser klassificeras som a) väpnade strider (nationella säkerhetsstyrkor eller icke-statliga aktörer övertar ett territorium); b) explosioner (bomber, missiler, hemmagjorda bomber, landminor etc.); c) våld mot civila personer. Våld mot civila definieras som våldsamma händelser där en organiserad beväpnad grupp medvetet riktar våld mot icke-beväpnade och icke-stridande aktörer i form av sexuellt våld, kidnappningar eller attacker. Demonstrationer delas in i två kategorier: fredliga protester och upplopp/våldsamma demonstrationer.

Fattigdom och ekonomisk ojämlikhet analyseras genom att analysera socioekonomisk utvecklingsnivå (*Human Development Index, HDI*), BNP, BNP per capita, antal och andel fattiga, Gini-koefficient samt *Shared Prosperity Premium*. Ojämlikhet kan undersökas genom *vertikal* ojämlikhet (mellan hushåll och individer), *horisontell* ojämlikhet (mellan

²⁵ Hutchison och Johnson, 2011.

²⁶ Hoffman, 2002; Hartzell och Hoddie, 2003; Hoddie och Hartzell, 2005.

²⁷ Newton, 2007 s. 17.

grupper) och *upplevd* ojämlikhet. I denna studie undersöks endast vertikal ojämlikhet genom Gini-koefficienten, som är en vanlig indikator för inkomstskillnader på individ- och hushållsnivå. Att mäta horisontell ojämlikhet är komplext och lämnas därhän, eftersom det omfattar social, politisk och ekonomisk ojämlikhet men också kan inkludera skillnader i kulturell status mellan olika grupper.²⁸ Analysen kompletteras med indikatorn Shared Prosperity Premium, som mäter de fattigaste 40 procentens inkomstutveckling i ett land i jämförelse med den övriga befolkningen. Vad gäller fattigdom jämförs andel fattiga som lever under den internationella fattigdomsgränsen (1,90 USD/dag per capita).²⁹ De källor som används är World Bank Group (2020) och Världsbankens Poverty & Equity Brief: Sub-Saharan Africa. Vad gäller det ekonomiska perspektivet är tidsperspektivet inriktat på den senaste tioårsperioden. Tillbakablickar till 1990-talet görs i viss mån för att belysa ekonomiska förändringar över tid.

Avsnittet om **klimatförändringar** diskuterar framför allt nederbörd och torka. Avsnittet bygger på publicerade forskningsrapporter och artiklar, framför allt de Coning och Krame (2020) som är en sammanställning över forskning om klimatförändringar och konflikt. Andra relevanta källor är Bassou m.fl. (2019) som diskuterar klimatförändringar i Sahel- och Medelhavsområdet och Taylor m.fl. (2017) som undersöker frekvensen av stormar i Sahel sedan 1982. En rapport av Vivekananda m.fl. (2019) analyserar hur klimatförändringar påverkar området kring Tchadsjön. Klimatets betydelse för två lokala konflikter i Mali har studerats i en FOI-rapport.³⁰ Klimatförändringar kräver ett längre tids-perspektiv och tar upp generella förändringar under 1900-talet, framför allt den andra hälften av seklet.

Illegala flöden och naturresurser diskuteras genom att analysera vapenflöden, narkotikahandel och småskalig utvinning av guld. De källor som används är en rapport från *Conflict Armament Research* (2016) som belyser vapenhandeln i Sahel. Micallef m.fl. (2019) är en studie av organiserad brottslighet i Sahel-Sahara. En studie från OECD (2018) belyser guldproduktionen i Mali, Niger och Burkina Faso, kopplingarna till icke-statliga väpnade grupper och hur utvinningen påverkar säkerheten i området. Andra relevanta källor är *Organised Crime Index Africa 2019*; International Crisis Group (2019), *Getting a Grip on Central Sahel's Gold Rush* samt UNODC:s *Regional Programme for West Africa 2016-2020* som bland annat belyser narkotikasmuggling och kopplingen till våldsamma icke-statliga grupper i Västafrika. En rapport från FN:s säkerhetsråd beskriver kopplingen mellan terrorism och transnationell organiserad brottslighet.³¹ När det gäller illegala flöden är tidsperspektivet från 2000-talet och framåt eftersom stora förändringar har skett under denna period.

Politisk legitimitet analyseras genom att undersöka uppfattningar om korruption och tillit till centrala politiska aktörer och institutioner (president, parlamentsledamöter, polis, rättsväsende, armé, lokalstyre, traditionella ledare, religiösa ledare) samt uppfattningar om hur dessa aktörer sköter sina ämbeten (president, premiärminister, parlamentsledamöter, lokalstyre, traditionella ledare). Avsnittet bygger dels på primärdata från de opinionsundersökningar som regelbundet genomförs av *Afrobarometer*, dels på rapporter som bygger på *Afrobarometer*.³²

1.3.1 Tidsperspektiv

Tidsramen för analysen varierar mellan olika teoretiska perspektiv. När det gäller illegala flöden är tidsperspektivet från 2000-talet och framåt eftersom stora förändringar har skett under denna period. Klimatförändringar kräver ett längre tidsperspektiv och tar upp generella förändringar under 1900-talet, framför allt den andra hälften av seklet. Vad gäller ekonomiska förklaringar är tidsperspektivet ländernas ekonomiska utveckling under de två

²⁸ Peace Research Institute Oslo, 2017 s. 11.

²⁹ Baserat på 2011 års köpkraft i USD (Purchasing Power Parity, PPP).

³⁰ Darin Mattsson, 2016.

³¹ United Nations Security Council, 2015.

³² Opinionsundersökningarna genomförs med några års intervall; den första genomfördes mellan 1999 och 2001.

senaste decennierna, medan det politiska perspektivet är inriktat på utvecklingen under 2010-talet.

1.4 Avgränsningar och disposition

Det saknas en vedertagen definition av hur Sahelregionen ska avgränsas. Den brukar anses omfatta delar av Senegal, Mauretanien, Mali, Burkina Faso, Niger, norra Nigeria samt Tchad.³³ Denna studie avgränsas till Mali, Niger och Burkina Faso. Valet av länder har gjorts mot bakgrund av det ökade våldet i gränsområdet mellan de tre länderna och mot bakgrund att regionen är högprioriterad av flera medlemsstater i EU.

Studien analyserar inte de konfliktaktörer som är verksamma i de tre länderna. Här hänvisas till tidigare FOI-rapporter, som utifrån ett aktörsperspektiv analyserar olika aspekter av konfliktbilden i Sahel, såsom fredsavtalet i Alger³⁴, terrorism i Afrika³⁵, Boko Haram i Nigeria³⁶ samt en jämförelse mellan tuareguppror i Mali och Niger (en nomadisk folkgrupp bosatt i ländernas norra delar).³⁷

Förutom för klimatförändringar och illegala flöden, som har ett regionalt perspektiv, inriktas studien i huvudsak på strukturella faktorer på nationell nivå (makronivå). Studien utelämnar därmed mer närliggande faktorer som har en direkt effekt på konfliktodynamiken, såsom konfliktaktörernas organisering, strategier och agerande. Dessa typer av faktorer kan förändras väsentligt snabbare än grundläggande bakgrundsfaktorer och har troligen en mer direkt påverkan på konfliktodynamiken. Endast i den mån det finns tillgång till information tar studien upp inomnationella variationer mellan olika regioner eller grupper. En följd av detta metodval är att studien inte kommer att kunna förklara varför konflikter bryter ut på lokal nivå (mikronivå) i vissa geografiska områden eller mellan specifika grupper. För att göra en sådan analys skulle studien antingen behöva begränsas geografiskt till ett visst område, till en viss typ av aktör och en viss specifik tidpunkt då konflikten bryter ut. En sådan studie skulle vara intressant, men komplex att genomföra då den kräver tillgång till mer tid och mer information på lokal nivå än vad som kunnat tillgås inom ramen för detta arbete.

Studien har inte för avsikt att förklara eskaleringen av våld eller spridning av konflikt mellan länderna, även om regionala aspekter berörs i viss mån i några avsnitt (vapen- och narkotikaflöden). Rapporten analyserar heller inte hur konfliktbilden i de tre länderna påverkas av interaktion med andra konflikter i regionen. Det innebär att konflikten i Nigeria med konfliktaktörer som Boko Haram och *Islamic State's West Africa Province* (ISWAP) inte närmare diskuteras i studien.

Studien analyserar inte hur länderna i regionen eller internationella aktörer agerar eller förhåller sig till konflikten. Även här hänvisas läsaren till tidigare FOI-rapporter som analyserar den inrikes- och utrikespolitiska utvecklingen i Algeriet,³⁸ Tchad,³⁹ Libyen,⁴⁰ den regionala militära styrkan G5 Sahel,⁴¹ samt FN:s och EU:s närvaro i Sahelregionen.⁴²

³³ Encyclopaedia Britannica, "Sahel".

³⁴ Hull Wiklund och Nilsson, 2016.

³⁵ Lins de Albuquerque, 2017.

³⁶ Torbjörnsson och Jonsson, 2017.

³⁷ Lins de Albuquerque, 2014.

³⁸ Hallqvist och Hammargren, 2020.

³⁹ Elowsson, 2016.

⁴⁰ Hallqvist och Hammargren (2020); Hallqvist och Mickelsson, 2019; Eriksson och Bohman, 2018; Eriksson, 2016a, 2016b och 2016c.

⁴¹ Gasinska och Bohman, 2017.

⁴² FN studeras av Hull Wiklund och Lackenbauer, 2017; Hull Wiklund och Nilsson, 2016 samt Torbjörnsson, 2016. EU:s närvaro analyseras i Gunnarson och Gasinska, 2019; Gasinska red., 2020; Gasinska och Gunnarson, 2020; Hellquist och Sjökvist, 2020.

Den lista över variabler som studeras i denna studie är, trots sin omfattning, långtifrån komplett. En central faktor inom konfliktforskningen är andelen unga i befolkningen, i kombination med arbetslöshet och fattigdom inom denna grupp (*youth bulge*). Unga, frustrerade och fattiga män utan framtidsutsikter utgör en primär rekryteringspool för väpnade grupper, såväl statliga som icke-statliga.⁴³ Av tidsskäl har denna aspekt endast kortfattat kunnat beröras i denna studie (ungdomsarbetslöshet på nationell nivå).

En ytterligare avgränsning är att inte analysera betydelsen av trafficking och smuggling av migranter genom regionen.

Studiens disposition är följande. Kapitel 2 är ett introducerande kapitel som beskriver den politiska utvecklingen i de tre länderna och ländernas konflikthistoria. I detta kapitel presenteras statistik som belyser våldsutvecklingen i regionen under perioden 1989-2019 samt förekomsten av politiska protester och våldsamma upplöpp under den senaste tioårsperioden (2010-2019). I kapitel 3 analyseras varje teoretiskt perspektiv och deras förklaringskraft för konfliktdynamiken i Sahel diskuteras. Studien avslutas med ett sammanfattande kapitel och diskussion.

---

⁴³ Blattman och Miguel, 2010, s. 27.

2 Bakgrund

I detta kapitel redogörs för ländernas konflikthistoria fram till 2012. Därefter följer en kort sammanfattning av de tre ländernas politiska historia och politiska utveckling under perioden 2010–2019. Kapitlet avslutas med en beskrivning av våldsutvecklingen i de tre länderna under perioden 1989–2019.

2.1 Ländernas konflikthistoria fram till 2012

Den politiska utvecklingen i Sahelområdet har varit varierad. Under perioden som följde efter självständigheten (1960–1975) var regionen relativt stabil med frånvaro av större konfrontationer.⁴⁴ Mellanstatliga konflikter i regionen är ovanliga men har förekommit mellan Tchad och Libyen mellan 1968 och 1987. En mindre gränskonflikt blossade upp mellan Burkina Faso och Mali 1985 om den mineralrika Agacher-remsan i nordöstra Burkina Faso, och löstes 1986 genom Internationella domstolen i Haag.⁴⁵

Konfliktdata för perioden 1997–2012 visar att Sahel varit *mer* stabilt i jämförelse med övriga afrikanska regioner (Centralafrika, Östafrika, Hornet, Nordafrika, södra Afrika, övriga Västafrika). Så sent som 2011 var Sahel den region som var *minst* drabbad av konflikter i Afrika.⁴⁶

Konflikterna i Mali, Niger och Burkina Faso har i huvudsak varit inom-nationella konflikter. Icke-konstitutionella maktövertaganden i form av militärkupper har genomförts vid ett flertal tillfällen i Mali (1968, 1991, 2012, 2020), Niger (1974, 1996, 1999, 2010) samt i Burkina Faso (1983, 1987, 2015).⁴⁷ Samtidigt finns även erfarenheter av att militären en kort tid efter sina maktövertaganden har genomfört demokratiska val och överlämnat makten till civila ledare, såsom i Mali 1992 och i Niger 2011.⁴⁸

Tuaregbefolkningen, en nomadisk folkgrupp, har gjort uppror vid upprepade tillfällen under de senaste decennierna i både Mali och Niger. I Mali har tuareguppror brutit ut 1963, 1990, 2006 och 2012; Niger har haft flera tuareguppror under 1990-talet och i mitten av 2000-talet. Grupperna har dock haft olika målsättningar. I Niger har krav på självständighet inte varit en drivande faktor, såsom i Mali. Däremot har tuaregerna i Niger ställt krav på ökat politiskt och ekonomiskt inflytande över utvinningen av lokala resurser (uran). I Mali ledde 2012 års tuareguppror till en rad händelser som bidrog till statskuppen 2012, till att islamistiska organisationer med kopplingar till Al-Qaeda tog kontroll över två tredjedelar av territoriet, vilket resulterat i mer än 400 000 flyktingar och Frankrikes militära intervention.⁴⁹ Trots att både Niger och Mali har haft upprepade tuareguppror, har inte tuaregfrågan i Mali kunnat lösas genom politiska reformer på motsvarande sätt som i Niger.

Till skillnad från tuaregbefolkningarna i Mali och Niger har tuaregbefolkningen i Burkina Faso inte gjort uppror; däremot har landet varit tillflyktsort för tuareg-grupper från norra Mali.⁵⁰ Det ökade våldet i Burkina Faso har, liksom i Niger, inte föregåtts av interna väpnade konflikter utan landet har varit relativt stabilt under president Compaorés långa styre av landet (1987-2014). Däremot har det funnits ett växande missnöje med Compaorés maktinnehav, som periodvis blossat upp i form av protester, som i slutet av 1990-talet, 2011 och 2014.

⁴⁴ OECD, 2014 s. 174-178.

⁴⁵ *Encyclopædia Britannica*, "Burkina Faso".

⁴⁶ Dowd och Raleigh, 2013.

⁴⁷ Militärkuppen i Burkina Faso 2015 varade en vecka. Se Hagberg, red., 2018 s. 32-33.

⁴⁸ OECD, 2014 s. 174-178.

⁴⁹ Lins de Albuquerque, 2014, s. 5.

⁵⁰ Hagberg m.fl., 2018 s. 57.

2.2 Den politiska utvecklingen efter 2012

2.2.1 Ökade protester och upplopp

Malis inrikespolitiska utveckling har varit turbulent. I början av 1990-talet genomfördes en politisk övergång från auktoritärt styre till civilt styre, efter det att President Moussa Traoré störtades i en militärkupp 1991. Efter kuppen tillträdde en interimregering under ledning av Amadou Toumani Touré, som utarbetade en demokratisk författning och genomförde val 1992, varefter makten överlämnades till folkvalda politiker. Alpha Oumar Konaré var landets president mellan 1992 och 2002. Valen 2002 vanns av Amadou Toumani Touré med bred majoritet (64 procent). Touré återvaldes som president i valen 2007, då med stöd av 71 procent av rösterna. Tourés presidentperiod var fredlig fram till 2012, då Touré störtades i en militärkupp mot bakgrund av växande missnöje med hanteringen av rebelluppror ledda av fraktioner av tuaregbefolkningen i landets norra delar.⁵¹ Den konstitutionella ordningen återupprättades och ett fredsavtal undertecknades i norra Mali 2015. Presidentvalet 2018 vanns av Ibrahim Boubacar Keïta med stöd av 67 procent av rösterna. Det instabila säkerhetsläget i norra och centrala Mali försvårade dock genomförandet av valet.⁵² Under 2020 utbröt våldsamma protester i Mali med krav på presidentens avgång. En ledande oppositionsgrupp har varit 5 juni-rörelsen (*Mouvement du 5 juin*, M5) som består av gräsrotsgrupper, politiska partier och tongivande religiösa personer och som förenats i motståndet mot president Keïta.⁵³ Händelserna ledde fram till militärkuppen den 18 augusti 2020 och Keïta tvingades avgå.⁵⁴ Sedan den 5 oktober 2020 styr en transitionsregering och som enligt en officiell överenskommelse ska överlämna makten till en civil regering inom 18 månader.⁵⁵

Antalet fredliga eller mer våldsamma protester ökade i Mali under 2019. Då registrerades 94 händelser med fredliga protester och 56 våldsamma protester eller upplopp (se Figur 3.1).

---

⁵¹ Tuareger är ett muslimskt berberfolk i Västra Sahara och Sahel. Tuaregerna är ett nomadfolk som finns i södra Algeriet, östra Mali, norra Niger, västra Libyen, nordöstra Burkina Faso och nordligaste Nigeria. Nationalencyklopedin, "Tuareger".

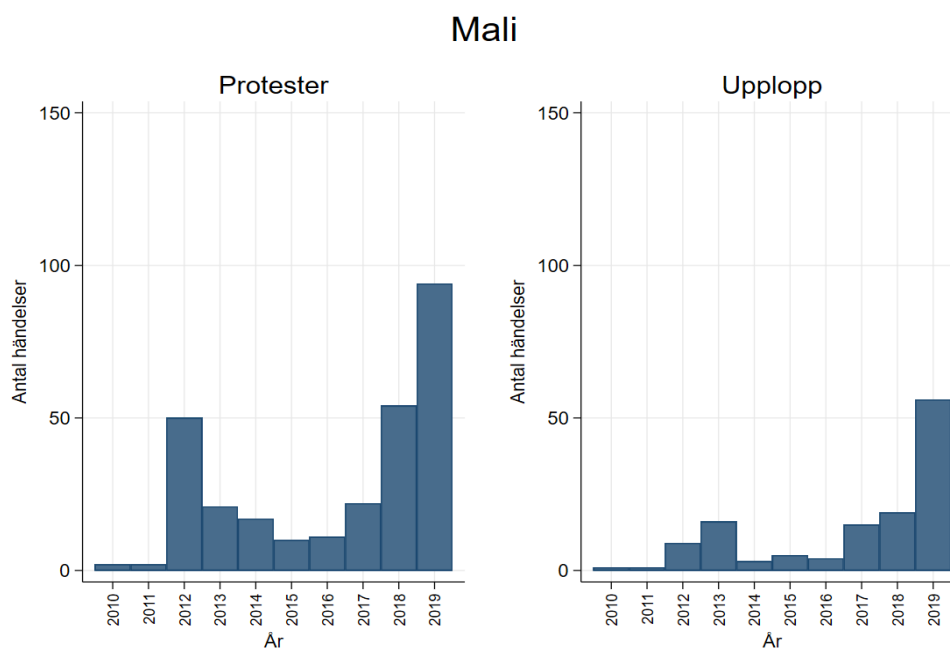
⁵² Freedom House, "Mali".

⁵³ Svenska Dagbladet-TT 2020-08-26.

⁵⁴ Svenska Dagbladet 2020-07-24.

⁵⁵ Le Monde, 2020-10-06; DW, 2020-10-02.

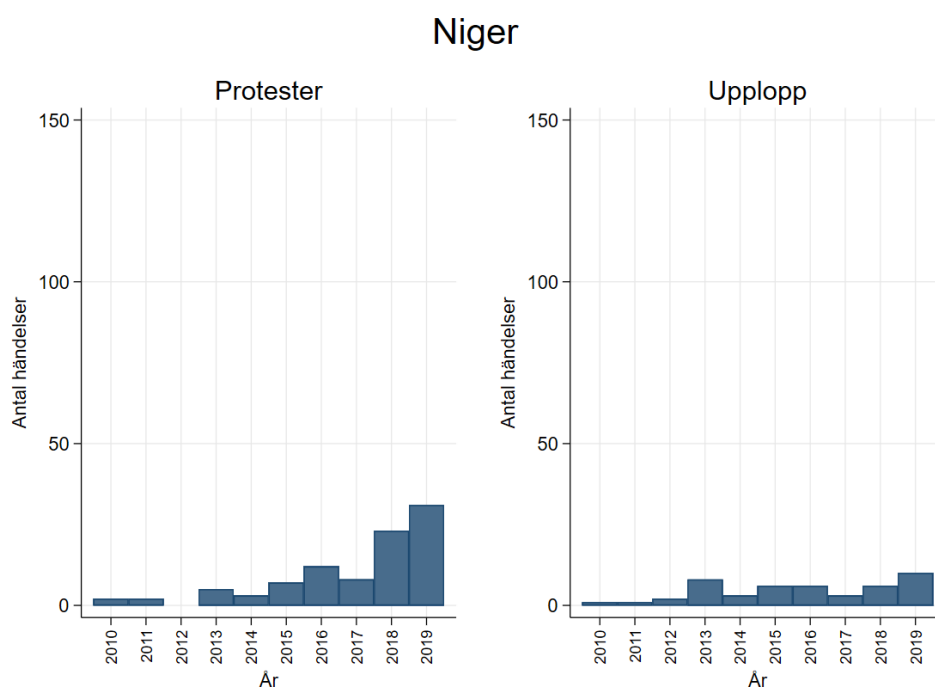
Figur 3.1. Fredliga protester och våldsamma upplopp i Mali 2010–2019 (händelser). Källa: ACLED.

Niger har genomlevt flera statskupper sedan 1960-talet. Perioder av politisk och institutionell instabilitet har varvats med långa perioder av auktoritärt och militärdominerat styre. President Mamadou Tandja avsattes i en militärkupp 2010, men den konstitutionella ordningen återställdes efter presidentvalet 2011. Valet vanns av Mahamadou Issoufou, som återvaldes 2016 efter ett val karaktäriserat av allvarliga brister. President Issoufou har tillkännagivit att han, i enlighet med konstitutionen, inte kommer att ställa upp för en tredje mandatperiod i presidentvalet 2021.⁵⁶ I ett regionalt perspektiv är respekten för civila och politiska rättigheter högre i Niger i jämförelse med Mali.⁵⁷

Enligt ACLED har antalet fredliga protester och demonstrationer varit lägre i Niger än i Mali, som mest 31 fredliga demonstrationer (2019), varav hälften ägde rum i Agadez och huvudstaden Niamey. Förekomsten av våldsamma demonstrationer eller upplopp är begränsat till färre än tio händelser per år under den senaste tioårsperioden, med viss variation mellan olika år (se Figur 3.2).

⁵⁶ Konstitutionen begränsar presidentens mandat till två mandatperioder. Se Gouvernement du Niger, *Constitution de la 7ème République*, artikel 47.

⁵⁷ Freedom House, "Niger".

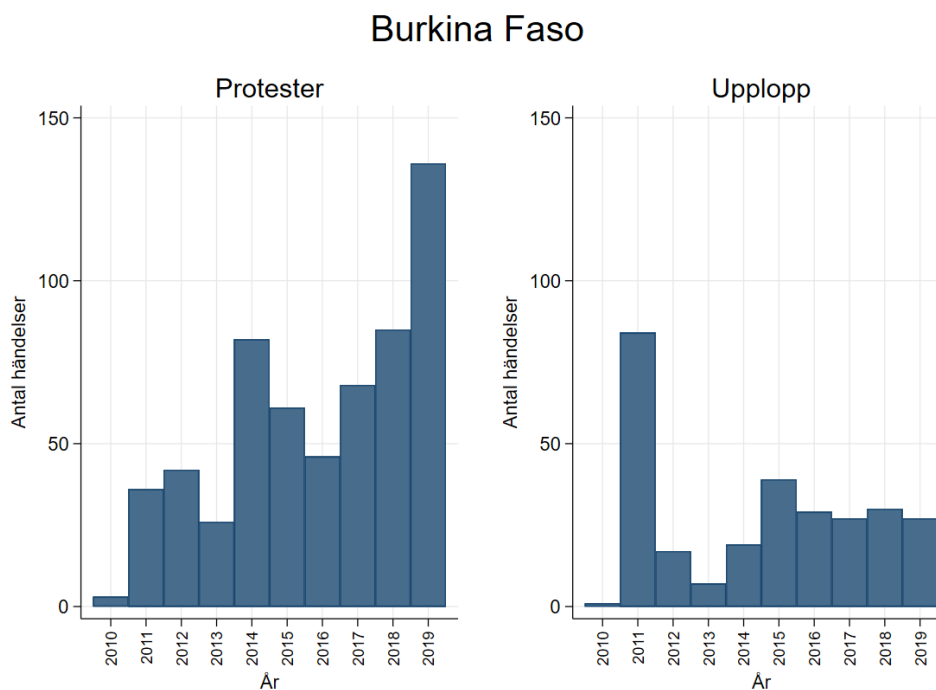

Figur 3.2. Fredliga protester och våldsamma upplopp i Niger 2010–2019 (händelser). Källa: ACLED.

Burkina Faso kännetecknas av president Blaise Compaorés långa maktinnehav (1987–2014). Compaoré var drivande i den militärkupp som ledde till att Thomas Sankara blev president 1983. År 1987 tog Compaoré makten i samband med en ny kupp, och Sankara dödades under oklara omständigheter. År 1998 utbröt upplopp, protester och strejker, som fortsatte in på 2000-talet. En ny protestvåg bröt ut 2011, då även militären gjorde ett småskaligt uppror i protest mot uteblivna löner. Efter att Compaoré försökt genomföra en författningsändring, som skulle möjliggöra hans kandidatur för ytterligare en mandatperiod, utbröt våldsamma protester år 2014 och Compaoré tvingades avgå. År 2015 hölls president- och parlamentsval och landet fick sin första civila president på 50 år, Roch Marc Christian Kaboré. Valen var de mest pluralistiska som genomförts i landet, men politiker som tidigare stöttat President Compaorés författningsändring, tilläts inte ställa upp.⁵⁸

Antalet fredliga demonstrationer har kontinuerligt ökat under perioden 2010–2019, med 136 registrerade händelser år 2019. Merparten av dessa har ägt rum i huvudstaden Ouagadougou. Antalet våldsamma demonstrationer var högt år 2011, totalt 84 händelser enligt ACLED, men har sedan 2016 varit på en nivå med cirka 30 händelser per år (se Figur 3.3).

⁵⁸ Freedom House, “Burkina Faso”; Hagberg red., 2018 kap. 2.

Figur 3.3. Fredliga protester och våldsamma upplopp i Burkina Faso 2010–2019 (händelser).
 Källa: ACLED.

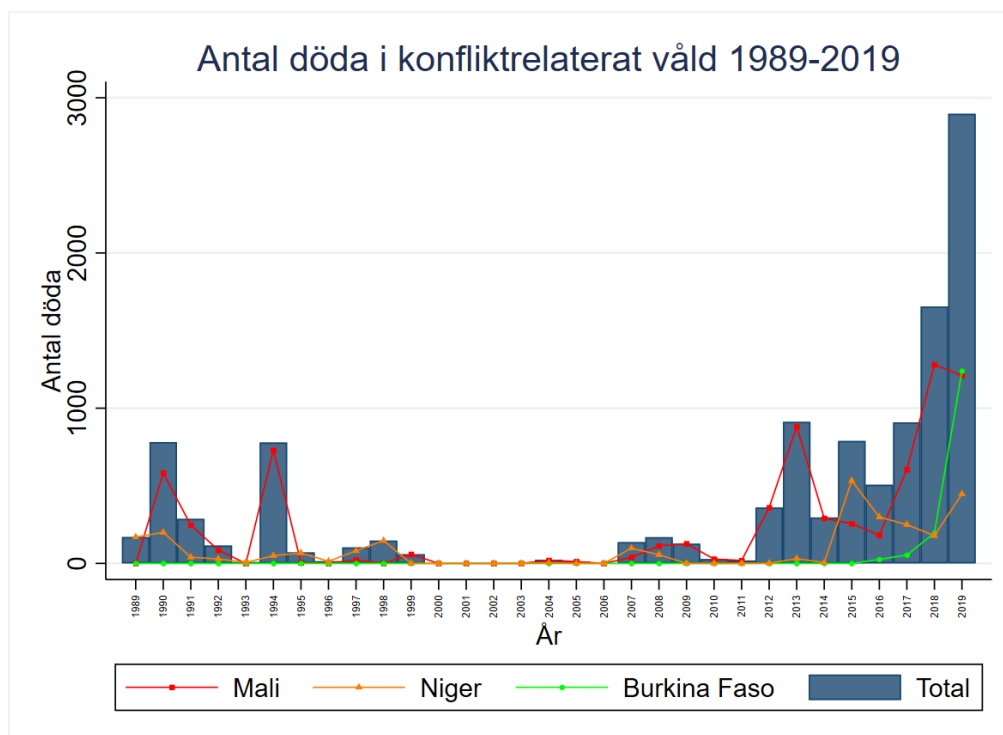
2.2.2 Ökat våld efter 2012

De tre länderna har drabbats av ökat våld i olika omfattning och vid olika tidpunkter. Som framgår av Figur 3.4 började våldet i Mali öka 2012 och i Niger 2015. Eskaleringen av våld i Burkina Faso har kommit något senare, med en kraftig eskalering av våld under 2018–2019. Även om våld har förekommit även under tidigare perioder, som under rebelluppror av delar av tuaregbefolkningarna i Mali och Niger under 1990-talet och i mitten av 2000-talet, har våldet under dessa perioder inte tidigare nått samma höga nivå som under de tre senaste åren. År 2019 var antalet döda i konfliktrelaterat våld närmare 3 000 personer, med en markant ökning av antalet döda i Mali och Burkina Faso. Våldet i Niger är i jämförelse med Mali och Burkina Faso på en lägre nivå, men även här märks en kraftig ökning under de senaste fem åren (se Figur 3.4).⁵⁹

Observera att för de år då linjerna sammanfaller med noll, exempelvis mellan 2000 och 2003, kan det ha skett dödsfall som inte mött UCDP:s kriterium för inkludering.⁶⁰

⁵⁹ År 2010 uppgick antalet döda i konfliktrelaterat våld i Mali, Niger och Burkina Faso till totalt 28 döda, samtliga i Mali. UCDP.

⁶⁰ Högbladh, 2020 s. 5-6.

Figur 3.4. Antal döda i konfliktrelaterat våld 1989–2019. Källa: UCDP. Not: Staplarna anger det totala antalet döda i konfliktrelaterat våld i Mali, Niger och Burkina Faso under perioden 1989-2019. De färgade linjerna anger antalet döda i samma händelser för respektive land och år.

En generell utveckling är att antalet dödade i väpnade strider har ökat kraftigt i de tre länderna. En annan utveckling är att antalet civila som har dött i attacker har ökat dramatiskt i Mali och Burkina Faso. Även om våldet mot civila har ökat även i Niger, är det i mer begränsad utsträckning än i de två grannländerna. En ytterligare observation är att våldet i de tre länderna är koncentrerat till vissa geografiska områden, bland annat till olika gränsområden mellan de tre länderna.

I Mali har antalet döda för samtliga typer av händelser (väpnade strider, explosioner, våld mot civila) ökat kraftigt. Antalet döda i väpnade strider ökade kraftigt 2017 och har kontinuerligt ökat under 2018 och 2019. Antalet civila som dödats i samband med attacker har ökat dramatiskt sedan 2018. Eskaleringen av antalet döda motsvaras av en ökning av antalet registrerade händelser för samtliga våldskategorier sedan 2016 (se Figur 1 och 2, Appendix A). De väpnade striderna i Mali har under hela tidsperioden främst varit koncentrerade till regionerna Mopti, Gao, Timbuktu, Kidal och Segou. Under 2019 var de väpnade striderna koncentrerade till Mopti och Gao, som ligger nära gränsen till Burkina Faso och Niger. Antalet väpnade strider i regionen Segou, som gränsar till regionen Bamako, är dock betydligt lägre än för övriga områden (se Figur 1 i Appendix B).⁶¹

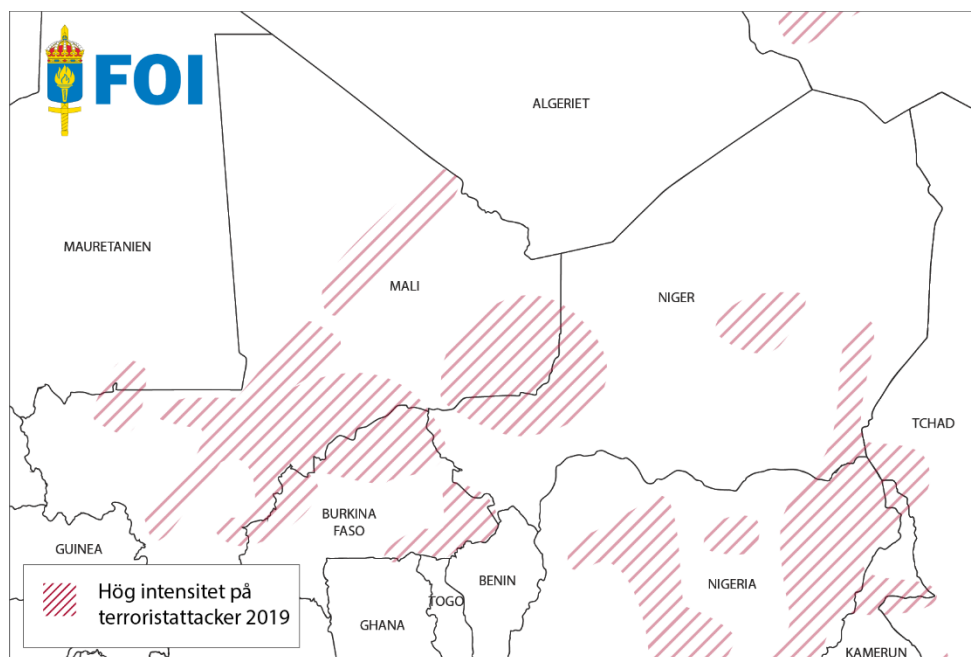
I Niger ökade antalet döda i väpnade strider dramatiskt under 2015, enligt ACLED, med uppemot 800 dödade i väpnade strider. Antalet döda i väpnade strider minskade därefter något, men är kvar på en betydligt högre nivå i jämförelse med tidigare år. Det våld som drabbat civil-befolkningen är lägre än i Mali, men började öka år 2015 och har varit högre under 2018 och 2019 än under föregående år. Även om antalet civila som dött i Niger ännu är lägre än i Mali och Burkina Faso, har antalet registrerade händelser med attacker mot civilbefolkningen ökat dramatiskt mellan 2018 och 2019: från 64 till 182 registrerade händelser. Antalet personer som dött i explosioner är betydligt lägre i Niger än i Mali (se Figur 3 och 4, Appendix A). De väpnade striderna är främst koncentrerade till två områden:

⁶¹ ACLED.

Tillabéry i västra Niger, vid gränsen mot Burkina Faso och Mali, samt i Diffa i östra Niger vid gränsen till Nigeria (se Figur 2, Appendix B).⁶² Våldet i Diffaregionen är relaterad till rebell- och terrorgruppen *Boko Haram* som destabiliserar området kring Tchadsjön. Vilka eventuella kopplingar som kan finnas mellan konflikten i Diffa och övriga konfliktområden har inte kunnat fördjupas inom ramen för denna studie. En tidigare FOI-studie av *Boko Haram* har visat att det finns vissa kopplingar mellan konflikterna i form av flöden av vapen, visst flöde av militanta ledare samt vissa kopplingar mellan vissa grupper.⁶³

Den säkerhetspolitiska utvecklingen i Burkina Faso försämrades kraftigt 2019. Antalet döda i väpnade strider ökade dramatiskt under detta år, liksom antalet döda i civilbefolkningen. Mellan 2018 och 2019 mer än fördubblades antalet händelser med väpnade strider, från 81 till 214 händelser. Våldet mot civilbefolkningen har ökat kraftigt sedan 2017 med 349 registrerade händelser under 2019, vilket är nära tre gånger så många händelser som år 2017, då 45 händelser registrerades (se Figur 5 och 6, Appendix A). Våldet har spridits över territoriet sedan 2017, då de väpnade striderna var begränsade till området Sahel i norra Burkina Faso. Året därpå, 2018, registrerade ACLED ett ökat antal väpnade strider även i regionerna Est och Boucle du Mohoun. År 2019 ökade antalet väpnade strider i ytterligare tre regioner: Cascades, Nord och Centre-Nord. Situationen vad gäller väpnade strider är mest allvarlig i området Sahel, som har gränser till Mali och Niger (se Figur 3, Appendix B).⁶⁴

Som framgår av kartbilden nedan är våldet i de tre länderna koncentrerat till vissa geografiska områden: norra och centrala Mali, stora delar av norra, västra och östra Burkina Faso, Nigers gränsområden till Mali samt områden i norra och östra Niger (se Figur 3.5).

Figur 3.5. Områden i Sahel med hög intensitet av terroristattacker 2019. Källa: Bearbetad information från Global Terrorism Database.

⁶² ACLED.

⁶³ Torbjörnsson och Jonsson, 2017.

⁶⁴ ACLED.

3 Bakomliggande förklaringar

Detta kapitel rymmer en genomgång av de olika teoretiska perspektiven. De frågor som ställs har presenterats i kapitel 1 och bildar utgångspunkt för strukturen och analysen i detta kapitel. De fyra frågorna är:

Bidrar ökad fattigdom i Mali, Niger och Burkina Faso ökad sårbarhet för konflikt?

Är klimatförändringar en faktor som skapar ökad sårbarhet för konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso?

Är illegala flöden och plundringsbara resurser en bidragande förklaring till konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso?

Är minskad politisk legitimitet en bakomliggande riskfaktor som bidrar till konfliktbilden i Mali, Niger och Burkina Faso?

3.1 Fattigdom

Studiens första teoretiska perspektiv är att konflikten beror på att ländernas socio-ekonomiska utveckling har varit negativ, vilket har lett till konflikt. Är ökad fattigdom en bakomliggande faktor som bidrar till ökade sårbarheter i Mali, Niger och Burkina Faso? Har någon väsentlig förändring i människors ekonomiska livsvillkor skett i Mali, Niger och Burkina Faso som har lett till ökad konflikt?

Trenden över tid från 2000-talet och framåt är att människor i genomsnitt har fått det bättre: livslängden har ökat, antalet döda före fem års ålder har sjunkit, BNP samt BNP per capita har ökat. Industrins andel av ländernas BNP är relativt begränsad och har inte förändrats nämnvärt över tid. Trots ökad urbanisering är jordbrukets andel av ländernas ekonomier betydande och har bara förändrats marginellt under perioden 2000–2018.⁶⁵ Cirka 80 procent av arbetskraften i Mali och Niger är verksamma inom jordbruket som bidrar till nära 40 procent av landets BNP.⁶⁶ I Burkina Faso är 86 procent av arbetskraften verksamma inom jordbrukssektorn, vilket motsvarar cirka 35 procent av landets BNP (se Tabell 4.1).⁶⁷ Gini-koefficienten visar att inkomstklyftorna i de tre länderna minskade under 2010-talet i jämförelse med föregående period 2000–2010 (se Tabell 4.2).

---

⁶⁵ World Bank, World Development Indicators Database.

⁶⁶ African Development Bank Group, 2015 s. 9; World Bank, 2017 s. x.

⁶⁷ African Development Bank, 2017 s. 5.

Tabell 4.1. Ekonomiska indikatorer för 2000, 2010 och 2018.

	2000	2010	2018
MALI			
BNP (USD, miljarder)	3,10	10,43	15,99
BNP per capita (USD)	280	690	840
Befolkningsökning	2,8	3,2	3,0
Förväntad livslängd	48	55	59
Antal barn/kvinna	6,9	6,5	5,9
Industrins andel av BNP	22	23	19
Jordbruk, fiske, jakt/andel av BNP	33	33	39
NIGER			
BNP (USD, miljarder)	1,91	5,80	8,68
BNP per capita (USD)	170	350	390
Befolkningsökning	3,6	3,8	3,8
Förväntad livslängd	50	57	62
Antal barn/kvinna	7,7,	7,5	6,9
Industrins andel av BNP	18	16	15
Jordbruk/fiske/jakt/andel av BNP	38	41	39
BURKINA FASO			
BNP (USD, miljarder)	2,86	8,83	13,26
BNP per capita (USD)	250	570	670
Befolkningsökning	2,8	3,0	2,9
Förväntad livslängd	50	57	61
Antal barn/kvinna	6,6	5,9	5,2
Industrins andel av BNP	20	21	19
Jordbruk/fiske/jakt/andel av BNP	31	33	28

Källa: World Development Indicators database, "Country profile Mali", "Country profile Niger", "Country profile Burkina Faso".

Tabell 4.2. Inkomstskillnader i Mali, Niger och Burkina Faso 2000–2010 och 2010–2017 (Gini-koefficient)

	2000–2010 ^a	2010–2017 ^b
Mali	39,0	33,0
Niger	43,9	34,3
Burkina Faso	39,6	35,3

Källa: UNDP, 2010 s. 152-155, Tabell 3; UNDP, 2019 s. 308-311, Tabell 3. Gini-koefficienten anger individer/hushålls avvikelse från en perfekt jämställd fördelning. Ett värde på 0 representerar absolut jämlikhet, ett värde på 100 absolut ojämlikhet.

^a) Det framgår ej hur Gini-koefficienten för perioden 2000–2010 har beräknats.

^b) Koefficienten i tabellen redovisar det senaste tillgängliga måttet för perioden 2010–2017.

Andelen fattiga som lever på mindre än 1,90 USD per dag är generellt hög i alla tre länder, även om den har minskat över tid.⁶⁸ Före konfliktutbrottet, mellan 2001 och 2010 minskade fattigdomen och ojämlikheten i Mali. Andelen fattiga minskade från 51 till 41 procent. Inkomstutvecklingen för de fattigaste 40 procenten av befolkningen var även positiv under perioden 2006–2009 (*Shared Prosperity Premium*, +3,72 procent). På grund av konflikten i Mali saknas jämförbara data efter 2009, men andelen fattiga i Mali bedöms ha ökat som en följd av konfliktutbrottet. Enligt Världsbankens beräkningar bedöms andelen fattiga som lever under 1,90 USD/dag vara nära 49,7 procent av befolkningen.⁶⁹

⁶⁸ Baserat på 2011 års köpkraft i USD (Purchasing Power Parity, PPP).

⁶⁹ World Bank Group, 2020b.

I Niger har andelen fattiga minskat sedan 2011, från 50,3 procent år 2011 till 44,5 procent år 2014. Världsbanken bedömde att andelen fattiga minskade ytterligare, till 41,5 procent, år 2019. Samtidigt är ojämlikheten stor i de delar av befolkningen som är verksamma inom jordbruk och boskapsskötsel. Det finns även indikatorer som visar att den extrema fattigdomen har ökat i landet. Inkomstutvecklingen för de fattigaste 40 procenten av befolkningen var även negativ under perioden 2011–2014 (*Shared Prosperity Premium*, – 3,32 procent).⁷⁰

I Burkina Faso har andelen människor som lever under 1,90 USD/dag minskat från 55,3 procent år 2009 till 43,7 procent år 2014. Andelen fattiga beräknas sjunka ytterligare år 2019, till 36,7 procent. De fattigaste 40 procenten av befolkningen hade en positiv inkomstutveckling under perioden 2009–2014 (*Shared Prosperity Premium*, +2,91 procent). Ojämlikheten har minskat, i synnerhet på landsbygden. Det försämrade säkerhetspolitiska läget har lett till ett mycket stort antal internflyktingar, vilket ökat hushållens ekonomiska utsatthet (se Tabell 4.3).⁷¹

Tabell 4.3. Antal och andel fattiga i Mali, Niger och Burkina Faso.

	Antal fattiga (miljoner)	Andel (%)	År
Mali	7,2	49,7	2009
Niger	8,6	44,5	2014
Burkina Faso	7,7	43,7	2014

Not: 1, 90 USD/dag per capita (2011 PPP). Källa: World Bank Group, 2020a, 2020b, 2020c.

Stora skillnader finns mellan olika områden inom länder med högre andel fattiga på landsbygden i den jordbruksberoende delen av befolkningen. I Mali är 70 procent av de fattiga koncentrerade till tre områden i den södra delen av landet, medan fattigdomen är lägre i norra Mali. Minst utbredd är fattigdomen i nomadiska grupper med boskap (nordöstra Mali), i jordbruksområden med tillgång till bevattning (centrala Mali) samt i områden där försörjningen baseras på boskapsuppfödning i kombination med internationella penningöverföringar (Kayes). I dessa områden lever mindre än 30 procent av befolkningen under fattigdomsgränsen. I södra Mali (Sikasso) lever 74,3 procent av befolkningen under fattigdomsgränsen.⁷²

I Niger är en majoritet av de fattiga koncentrerade till rurala områden i landets södra delar. Befolkningsgrupper som är beroende av jordbruk eller en kombination av jordbruk/vallning av boskap är betydligt fattigare än andra grupper.⁷³ Även i Burkina Faso är en mycket stor andel av de fattiga koncentrerade till den jordbrukande befolkningen – mer än hälften lever under fattigdomsgränsen. Geografiskt är fattigdomen i Burkina Faso högst i landets västra, centrala och östra delar.⁷⁴

Vad gäller socio-ekonomisk utvecklingsnivå tillhör Sahelregionen, enligt UNDP:s utvecklingsindex (*Human Development Index, HDI*), gruppen länder med lägst socio-ekonomisk utvecklingsnivå i hela världen. Detta uttrycks bland annat genom låg förväntad livslängd, låg genomsnittlig utbildningsnivå, och en GNI per capita som är bland de lägsta i världen.⁷⁵ Den generella trenden är att HDI har sjunkit i de tre länderna sedan 2010. Med ett längre tidsperspektiv varierar utvecklingen mellan de tre länderna. I Mali minskade landets HDI redan under 2000-talet, med en kraftig minskning under perioden 2010–2018.

⁷⁰ World Bank Group, 2020c.

⁷¹ World Bank Group, 2020a.

⁷² World Bank, 2015 s. xvi.

⁷³ World Bank, 2017 s. 20, Figur E.1.

⁷⁴ Nord, Boucle du Mouhoun, Centre-Ouest samt Est. World Bank, 2016 s. 20.

⁷⁵ UNDP, 2019 s. 300-303, Tabell 1.

Nigers HDI ökade 2000–2010, för att därefter minska under perioden 2010–2018. Vad gäller Burkina Faso saknas uppgifter för perioden 1990–2000, men det är ändå tydligt att HDI försämrades kraftigt under perioden 2010–2018 (se Tabell 1 i Appendix C).⁷⁶

En ytterligare faktor som bidrar till en väsentlig sårbarhet i regionen är befolkningstillväxten och ökningen av antalet unga människor i arbetsför ålder. Med en hög och ökande arbetslöshet bland ungdomar i åldern 15 till 29 år utgör frånvaron av fasta och formella anställningar att stora delar av befolkningen är beroende av arbeten i den informella sektorn, inom jordbruket eller inom familjeföretag. Detta är en strukturell sårbarhet, som gör att denna grupp kan attraheras av våldsamma icke-statliga aktörer och bidrar till ytterligare instabilitet i regionen. Arbetslösheten var år 2018 mycket hög i Mali (nära 18 procent) och omkring 8–9 procent i Niger och Burkina Faso.⁷⁷

3.1.1 Analys

På nationell nivå har den ekonomiska utvecklingen i Mali, Niger och Burkina Faso varit positiv, åtminstone under den period som föregick konfliktutbrottet: trenden sedan 1990 har varit förbättrad ekonomi, förbättrade livsvillkor och minskade inkomstskillnader. Utvecklingen har dock skett från en mycket låg nivå. En mycket stor andel av befolkningen lever alltså under den internationella fattigdomsnivån, framförallt på landsbygden, vilket medför en ökad sårbarhet för konflikt.

Gini-koefficienten visar att ojämlikhet i inkomst har minskat över tid, men skillnaderna är stora mellan befolkningsgrupper och geografiska områden. En av Malis främsta utmaningar är att den ekonomiska tillväxten är ojämnt fördelad. Ojämlikheten har fördjupats mellan urbana och rurala områden, mellan kvinnor och män, mellan norra och södra Mali, samt mellan större och mindre städer samt byar.⁷⁸ Även i Niger är fattigdomen utbredd. Trots att andelen fattiga har sjunkit i relativa tal, är antalet fattiga i absoluta tal högre, vilket beror på landets snabba befolkningstillväxt (+3,8 procent/år).⁷⁹ De fattiga på landsbygden har blivit fattigare i relation till den urbana befolkningen.⁸⁰ Stora skillnader finns även mellan rurala och urbana befolkningen i Burkina Faso: nio av tio fattiga är bosatta på landsbygden.⁸¹

Möjlighet har inte funnits att närmare studera hur ojämlikheten slår politiskt, ekonomiskt och socialt mellan olika befolkningsgrupper, men HDI indikerar att människors livsvillkor generellt har försämrats i Mali under de senaste trettio åren, med en markant försämring under den senaste tioårsperioden, vilket är en trolig effekt av konflikten. Även i Niger och Burkina Faso noteras en försämring i HDI under den senaste tioårsperioden.

Det finns stöd i forskningen för att ojämlikhet mellan grupper kan öka risken för våldsam väpnad konflikt, men att den politiska kontexten påverkar detta samband. För att ojämlikhet mellan grupper ska leda till konflikt måste ojämlikheten uppfattas som orättfärdig, man måste också identifiera sig med den grupp som är utsatt. Under vilka förutsättningar som vissa gruppidentiteter leder till mobilisering och våld är mer oklart. En förutsättning är att det finns en aktör (våldsam) som använder sig av denna ojämlikhet för att mobilisera och rekrytera, samtidigt som den politiska kontexten även har betydelse.⁸²

Detta avsnitt visar att resultaten skiljer sig åt beroende på vilket mått som används. Ekonomiska mått på makronivå talar emot ökad risk för konflikt, dvs. ekonomin har förändrats till det bättre på nationell nivå. Däremot är fattigdomen fortsatt hög, framför allt på landsbygden, vilket i kombination med hög ungdomsarbetslöshet innebär att stora delar av

⁷⁶ Data saknas för perioden 1990-2000. UNDP, 2019 s. 304-307, Tabell 2.

⁷⁷ Bassou m.fl., 2019 s. 15-16.

⁷⁸ African Development Bank, 2015 s. 3.

⁷⁹ World Bank, World Development Indicators Database.

⁸⁰ World Bank, 2017 s. 8.

⁸¹ African Development Bank, 2017 s. 4.

⁸² Peace Research Institute Oslo, 2017 s. 32.

befolkningen är ekonomiskt utsatt. Med en stark närvaro av icke-statliga våldsamma aktörer i regionen, bidrar detta till en strukturell sårbarhet i de tre länderna som bidrar till ökad konfliktrisk.

3.2 Klimatförändringar

Studiens andra förklaringsansats rör klimatförändringar och dessas eventuella effekt på konfliktbilden i Sahel. Har klimatförändringar och ökad konkurrens om delade resurser lett till ökad sårbarhet som ökat risken för konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso? Med ekonomier som till stor del vilar på traditionellt och nederbördsberoende jordbruk är Sahelländerna sårbara för ökenspridning, minskad nederbörd och ökande temperaturer.

Även om Sahelregionen karaktäriseras av stora klimatvariationer och perioder av torka, så har förutsättningarna försämrats under de senaste decennierna. Första hälften av 1900-talet var nederbörden rik, men andra hälften av 1900-talet har varit torrare med mindre nederbörd, som brutits av med förödande, men kortvariga torkperioder 1972 och 1983–84.⁸³ Temperaturen har ökat under de senaste femtio åren samtidigt som nederbörden minskade under hela 1900-talet. Klimatförändringar påverkar även grundvattennivån i Sahel.⁸⁴ Frekvensen på extremoväder i Sahara har tredubblats sedan 1982, vilket lett till översvämningar av städer i regionen. Nederbördens intensitet gör att marken inte kan absorbera nederbörden, vilket påverkar erosionen och minskar markens bördighet.⁸⁵ Med ökad temperatur på global nivå, kommer frekvensen och intensiteten av torka och översvämningar i Sahel att öka, med konsekvenser för tillgång till livsmedel (*food security*), fattigdom och försämring av mark.⁸⁶

Nederbörden i Sahel varierar mellan olika år och inom såväl regionen, som länder. Områden som ligger närmare Atlanten påverkas mer än inlandsregionerna. I norra delarna av Sahel varierar nederbörden mellan 100 och 250 millimeter regn per år, och i Sahels södra delar mellan 400 och 500 millimeter.⁸⁷

En analys av torka under perioden 1970–2000 visar att tre regioner i Sahelregionen har varit särskilt utsatta för upprepade perioder av torka, nämligen i Senegal och Mauretanien i de västligaste delarna av Sahel, ett område som sträcker sig genom Mali och Niger, samt i Sahels östligaste delar (Sudan-Etiopien). I Mali är regionerna Kidal, Gao och delar av Timbuktu i nordöstra Mali särskilt drabbade av torka. I Niger har regionerna Agadez, Zinder och Diffaregionen drabbats av torka. Vissa regioner som är hårt drabbade av torka sammanfaller dock med områden som är drabbade av konflikt, såsom i nordöstra Mali och i Diffaregionen i Niger. Burkina Faso som är hårt drabbat av våld sedan 2018 har dock inte drabbats lika hårt av torka som Mali och Niger.⁸⁸

3.2.1 Analys

Enligt forskning är sambandet mellan klimatförändringar och konflikt *indirekt* snarare än direkt, vilket illustreras av den skilda händelseutvecklingen i Mali och Niger. De norra regionerna i båda länderna drabbades hårt av torka mellan 1968 och 1974, 1980 och 1985. Begränsade möjligheter till försörjning ledde till att många tuareger sökte sig till Algeriet och Libyen, där många tog värvning i Khadaffis armé och planerade för uppror vid ett

⁸³ Biasutti, 2019 s. 7.

⁸⁴ De Coning och Krampe, 2020 s. 32.

⁸⁵ Bassou m.fl., 2019 s. 19-20; Taylor m.fl., 2017 s. 475-478.

⁸⁶ De Coning och Krampe, 2020, s. 32.

⁸⁷ Upprepade torkperioder har påverkat Tchadsjön, som ligger i gränslandet mellan Niger, Tchad, Kamerun och Nigeria. Sjöns yta har krympt med 90 procent sedan början av 1960-talet, då vattenmängden i sjön var som störst. Sjöns vattenmängd varierar men är mer oförutsägbar än tidigare, vilket i kombination med stigande temperatur och torka skapat osäkerhet för människors livsvillkor runt sjön. Se Bassou m.fl., 2019 s. 20; De Coning och Krampe, 2020 s. 24.

⁸⁸ OECD/SWAC, 2010 s. 15.

eventuell återvändande till sina hemländer. Torkan i sig förklarar inte utbrottet av konflikt eftersom händelseutvecklingen skiljer sig mellan de båda länderna – uppror i Mali, men frånvaro av uppror i Niger.⁸⁹

Få studier talar för ett direkt samband mellan klimatförändringar och konflikt. Enligt en OECD-studie finns det ingen generell och direkt effekt av klimatförändring på säkerhet i Sahel, utan klimatrelaterade faktorer är underordnade betydelsen av politiska, historiska och ekonomiska förklaringar till konflikt.⁹⁰ Den torka som drabbade Sahel 2010 och 2012 har framför allt drabbat Mauretanien och Tchad.⁹¹

Lokala förhållanden förefaller avgörande för om konkurrensen om mark leder till våld. Om förändringar slår extra hårt mot en grupp som är politiskt exkluderad kan risken för konflikt öka. Fallstudier av konflikter mellan boskapsuppfödare och jordbrukare i Mali visar att lokala förhållanden och historia påverkar risken för konflikt där en bakomliggande orsak till konflikt är att traditionella ledare för herdor har blivit marginaliserade. Andra faktorer som påverkar är om lokalsamhällen har begränsad tillgång till grundvatten och om boskapsuppfödare måste söka nya betesområden utanför de traditionella betesmarkerna.⁹² En tidigare FOI-studie av två lokala konflikter i Mali visar att det *inte* finns ett tydligt samband mellan torka och lokala konflikter, utan att det är först om normal konflikthantering misslyckas som resursbrist leder till våld.⁹³

Klimatförändring kan bidra till konflikt genom att skapa en omgivning som är sårbar och mottaglig för rekrytering till våldsbejakande grupper, som kan erbjuda alternativ försörjning eller tillgodose andra sociala, politiska eller ekonomiska behov.⁹⁴ Med upprepade perioder av torka försvagas hushållens inkomster och möjligheter att lägga upp livsmedelslager, vilket inverkar negativt på hushållens motståndsförmåga.⁹⁵ I kombination med en hög demografisk tillväxt i Sahel, ökar konkurrensen om befintliga resurser vilket kan leda till ökade spänningar mellan olika befolkningsgrupper, vilket kan leda till konflikt.

Ett generellt problem för möjligheten att fastställa ett samband är att forskningsområdet är nytt, mätmetoder och definitioner av ”konflikt” och ”klimatförändring” varierar, liksom studiernas undersökningsnivå (nationell eller lokal nivå).⁹⁶ Sammanfattningsvis konstateras att klimatförändringar inte entydigt kan förklara förekomsten av ökat våld i Mali, Niger och Burkina Faso. De sårbarheter som klimatförändringar bidrar dock till en strukturell sårbarhet som kan utnyttjas av icke-statliga väpnade aktörer för mobilisering av stöd och rekrytering hos utsatta befolkningsgrupper.

3.3 Illegala flöden och plundringsbara resurser

Studiens tredje perspektiv är att konflikten orsakas av ökade illegala flöden genom regionen och tillgång till plundringsbara resurser. Bidrar ökade illegala flöden genom regionen och tillgång till plundringsbara resurser till ökade sårbarheter som ökar risken för konflikt?

3.3.1 Vapen

En bakomliggande strukturell sårbarhet i regionen är tillgången till vapen inom Västafrika och Sahel. Under 1990- och 2000-talen smugglades det in finkalibriga vapen från det forna Sovjetunionen och östblocket, framför allt från Ukraina, Bulgarien och Belarus. Vapen från Kina har huvudsakligen kommit genom vapenhandlare i Mellanöstern.⁹⁷ Det har smugglats

⁸⁹ Lins de Albuquerque, 2014 s. 7.

⁹⁰ OECD/SWAC, 2010 s. 18.

⁹¹ Raleigh och Dowd, 2013 s. 7.

⁹² De Coning och Krampe, 2020 s. 15-17.

⁹³ Darin Mattsson, 2016.

⁹⁴ Bassou m.fl., 2019 s. 36; De Coning och Krampe, 2020 s. 19.

⁹⁵ Bassou m.fl., 2019 s. 13.

⁹⁶ Von Uexkull, 2014; Salehyan, 2014.

⁹⁷ Siko och Victor, 2020 s. 91.

vapen mellan olika konflikter i regionen. Områden som har genomlevt konflikter under de senaste decennierna är, till exempel, Västsahara, Liberia, Sierra Leone, Casamance (Senegal), Algeriet, Darfur, Tchad samt tuaregupproren i Mali och Niger.⁹⁸

Libyens kollaps 2011 har lett till ett ökat inflöde av vapen till Sahel. Störtandet av Khadaffi i oktober 2011 har haft en tydlig och destabiliserande effekt för Mali, då maliska tuareg-soldater från den libyska armén återvände till Mali med tunga vapen från libyska vapendepåer.⁹⁹ Vapen har även smugglats till Mali från andra områden som präglas eller har genomgått konflikt, såsom Elfenbenskusten, Niger, Sudan, Liberia och Sierra Leone.¹⁰⁰

Ett betydande antal vapen har kommit från nationella arméer som en konsekvens av stöld och bristfällig kontroll av vapendepåer.¹⁰¹ Sedan 2014 har inflödet av vapen till Mali minskat och våldsbejakande aktörer har begått vapenstöld av vapendepåer för eget bruk eller för vidare försäljning till mindre väpnade grupper, banditer eller andra individer. En stor del av vapnen uppges komma från vapendepåer i landets norra delar som förts söderut till centrala Mali genom transport i privata fordon eller allmänna transportmedel.¹⁰² En indikator på den växande betydelsen av stulna vapen från Malis säkerhetsstyrkor är att artillerigranater och raketer i ökad utsträckning används i attacker med sprängämnen i Mali.¹⁰³

3.3.2 Narkotika

Sahel har sedan 2000-talet fått en strategisk betydelse som transitområde för kokain-smuggling mellan Latinamerika och Europa.¹⁰⁴ Före 2003 var det mycket små beslag av kokain i Afrika, uppskattningsvis ett ton per år, huvudsakligen i södra Afrika. Mellan 2005 och 2008 spårades 46 ton kokain i Västafrika eller på fartyg på väg till regionen.¹⁰⁵ Mellan 2005 och 2010 uppskattades smuglingen från Västafrika till Europa till 158 ton av rent kokain, varav endast en liten andel konfiskerades.¹⁰⁶

Narkotikan transporteras till sjöss från Latinamerika till Västafrikas kuststater. Narkotikan transporteras därefter sedan vidare till Europa genom olika rutter: med fartyg, flyg eller över land genom Sahara. Narkotikarutten genom Sahara är riskfylld mot bakgrund av geografiska förhållanden, politisk instabilitet samt närvaro av våldsamma extremister. Ett flertal gränser måste passeras innan narkotikan når slutdestinationen Europa.¹⁰⁷

Mali är det viktigaste transitlandet för narkotikan, som förs in i Mali över gränserna från Mauretanien, Senegal, Guinea, Elfenbenskusten och Burkina Faso. Därefter transporteras den vidare till norra Niger och södra Libyen för vidare transport till Europa och Mellanöstern. På mikronivå skiftar rutterna beroende på ländernas territoriella kontroll och närvaro av internationella styrkor.¹⁰⁸

Omfattningen av smuglingen genom regionen har minskat sedan 2008, delvis som en effekt av den ökade instabiliteten i regionen, men beskrivs alltfjänt som ”den överlägset mest inkomstbringande kriminella aktiviteten i Sahel-Sahara”.¹⁰⁹ Handeln och de stora ekonomiska vinsterna har lett till våldsam konkurrens mellan narkotikasmugglare. Den ökade militära

⁹⁸ OECD, 2014 s. 228.

⁹⁹ Larémont, 2013.

¹⁰⁰ Mikalleg m.fl., 2019 s. 24.

¹⁰¹ OECD, 2014 s. 228.

¹⁰² Mikalleg m.fl., 2019 s. 24; Conflict Armament Research, 2016 s. 29-30.

¹⁰³ Conflict Armament Research, 2016 s. 31.

¹⁰⁴ Mikalleg m.fl., 2019 s. 3-4.

¹⁰⁵ Mikalleg m.fl., 2019 s. 4.

¹⁰⁶ Siko och Victor, 2020 s. 88.

¹⁰⁷ UNODC, 2011; Siko och Victor, 2020 s. 88.

¹⁰⁸ Mikalleg m.fl., 2019 s. 17.

¹⁰⁹ Mikalleg m.fl., 2019 s. xii, 4.

närvaron i Mali, Algeriet och i viss mån Niger har även lett till att kriminella aktörer och terrorister har pressats mot gränsområden, vilket leder till att dessa aktörer i högre grad är verksamma i samma områden.¹¹⁰

3.3.3 Guld

Utvinningen av guld har ökat sedan upptäckten av nya guldfyndigheter 2012 i ett område som sträcker sig från Sudan till Mauretanien. De nya fyndigheterna är ett tillskott till fyndigheter som sedan tidigare finns i västra Niger (Tillabéry), södra Mali (Kayes, Sikasso, Koulikoro) och i olika regioner i Burkina Faso.¹¹¹

Omfattningen och värdet av det småskaliga och hantverksmässigt producerade guldet är svår att uppskatta. Enligt OECD varierar den småskaliga produktionen i de tre länderna mellan 15 och 85 ton per år, vilket motsvarar mer än hälften av det legalt och industriellt producerade guldet till ett marknadsvärde på cirka 2 miljarder USD. Det mesta exporteras på illegal väg genom informella nätverk.¹¹² En stor del av guldproduktionen från Burkina Faso och Liptako i västra Niger (mot gränsen till Mali) smugglas vidare till Togo med troliga destinationer som Schweiz, Sydafrika, Förenade Arabemiraten, Indien och Libanon.¹¹³

Stora delar av den småskaliga guldproduktionen sker i områden där staten beskrivs som svag eller frånvarande, där det finns en närvaro av icke-statliga beväpnade grupper som är direkt eller indirekt inblandade i guldgruvor och handel med guld.¹¹⁴ Kartor visar att guldproduktionen sker i områden som kännetecknas av stor instabilitet eller närvaro av kriminella nätverk, som i gränsområdet (Liptako) mellan Mali, Niger och Burkina Faso samt i norra Niger.

3.3.4 Analys

De stora vinster som genereras genom narkotikasmugglingen genom Västafrika har i flera fall involverat aktörer på hög politisk nivå och inom nationella säkerhetsstyrkor. Enligt *Crime Index Africa 2019* är andelen aktörer inom staten (*state-embedded actors*) som är involverade i illegala aktiviteter högst i Mali, Guinea och Niger i jämförelse med andra västafrikanska stater.¹¹⁵ I både Mali och Niger finns misstankar om att politiker och säkerhetsstyrkor är inblandade i kriminella ekonomier.¹¹⁶

De värden som står på spel i kombination med Sahelområdets instabilitet har lett till att kriminella grupper behöver etablera samarbete längs med narkotikarutten som säkrar transportererna. I FN-rapporter konstateras att kopplingen mellan narkotikanätverk och våldsamma extremister i Sahel har stärkts. Relationen beskrivs som komplex och varierar mellan olika aktörer och territorier.¹¹⁷ FN:s säkerhetsråd beskriver att terrorister kan använda transnationell organiserad brottslighet genom tvång, beskattning, samarbete eller genom att direkt delta i aktiviteter. En följd av osäkerheten i regionen är att narkotikasmugglare i Sahelregionen betalat skyddspengar till det islamistiska nätverket al-Qaida i islamiska Maghreb (AQIM)¹¹⁸ för att säkra smuggling av varor genom området.¹¹⁹

En studie från 2010 indikerar att vapen- och kokainsmugglingens rutter genom Mali sammanföll med områden som var drabbade av våld, nämligen Mopti, Gao, Timbuktu och

¹¹⁰ Micallef m.fl., 2019 s. xiv.

¹¹¹ International Crisis Group, 2019 s. 1.

¹¹² OECD, 2018 s. 6.

¹¹³ OECD, 2018 s. 18, 29.

¹¹⁴ OECD, 2018 s. 8; Reuter, 2019-11-22.

¹¹⁵ Institute for Security Studies, Interpol och Global Initiative Against Transnational OC, 2019 s. 77.

¹¹⁶ Micallef m.fl., 2019 s. 13, 21, 27, 38.

¹¹⁷ UNODC, 2016 s. 31; Alda och Sala, 2014.

¹¹⁸ AQIM har sina rötter i det algeriska inbördeskriget och gruppen Groupe Salafiste pour la Prédication e le Combat (GSPC). Se Tham Lindell och Mattsson 2014, s. 19-22.

¹¹⁹ United Nations Security Council, 2015 s. 3.

Kidal. Vapensmugglingen genom regionen visade samma mönster: smugglingsrutten av vapen gick genom regioner i Niger och Burkina Faso som var drabbade av våld.¹²⁰

Illegala aktiviteter i relation till den hantverksmässiga guldproduktionen är omfattande i regionen, i form av växande säkerhetsproblem omkring guldgruvorna och länkar mellan industrin, kriminalitet och korruption.¹²¹ En kartbild som framtagits av Grégoire och Gagnol visar att ”guldrushen” sker i områden som kännetecknas av osäkerhet och stark närvaro av icke-statliga våldsamma aktörer som i området Liptako, som ligger i gränsområdet mellan Mali, Niger och Burkina Faso. Ett annat område är norra Niger, norr om Agadez, i en region som också kännetecknas av stor instabilitet.¹²²

Flera exempel finns på hur icke-statliga väpnade grupper har direkt kontroll över guldgruvor i Burkina Faso och Niger. Förutom en fysisk närvaro vid gruvutvinningen, deltar grupperna genom att finansiera produktionen och genom att finansiera sina egna aktiviteter genom guldhandel. Det finns även en risk för kidnappningar eller attacker mot gruvor, vilket har skett vid upprepade tillfällen, varför ett indirekt stöd till icke-statliga väpnade grupper kan bestå i inbetalning av så kallade skyddspengar. Entreprenörerna vid guldutvinningen kan också bli utsatt för utpressning eller stölder. Även denna typ av verksamhet är svår att få insyn i.¹²³ Samtidigt som upptäckten av nya guldfyndigheter i Sahel kan vara en bidragande faktor till konfliktbilden i regionen kan nya fyndigheter erbjuda möjligheter som gör befolkningen mindre sårbar för rekrytering av islamistiska nätverk.¹²⁴ En kritisk faktor är vilken aktör som kontrollerar tillgången till dessa plundringsbara resurser och hur inkomsterna från utvinningen fördelas och används.

3.4 Politisk legitimitet

Samtliga länder i Sahelregionen har genomgått stora politiska förändringar sedan 2000-talet, med sociala och politiska protester med krav på utökad demokrati.¹²⁵ I detta avsnitt riktas analysen mot frågor som rör statens förankring hos befolkningen. Vilken politisk legitimitet har de politiska strukturerna i befolkningen i de tre länderna?

3.4.1 Korruption

Uppfattningar om korruption i Mali, Niger och Burkina Faso har ökat under perioden 2012–2019. En analys av perioden mellan 2015 och 2019, visar att det finns vissa skillnader mellan de tre länderna. Andelen respondenter som ansåg att Malis politiska elit var korrupt ökade kraftigt mellan 2015 och 2019 och var betydligt mer omfattande än i både Niger och Burkina Faso.¹²⁶

Uppfattningar om att statens representanter är korrupta ökade i Mali mellan 2015 och 2019, med en särskilt markant ökning i synen på landets politiska elit på nationell nivå. År 2019 ansåg 48 procent av respondenterna att presidenten/premiärministern var korrupta och 47 procent att parlamentsledamöterna var korrupta, vilket motsvarar en ökning med mer än tio procentenheter i jämförelse med 2015. I jämförelse med synen på övriga institutioner och makthavare är dessa förändringar markanta och uttrycker ett missnöje med landets politiska ledning på nationell nivå. De institutioner som bedömdes som minst korrupta i Mali var domare och polis (se Tabell 4.4).

I Niger återfinns en liknande trend, men uppfattningarna om korruption förefaller betydligt mindre utbredda än i Mali. Uppfattningar om att statliga tjänstemän var korrupta var betydligt lägre i Niger än i Mali. Trots detta ökade uppfattningarna om att politiska aktörer

¹²⁰ Micallef m.fl., 2010 s. 14.

¹²¹ Institute for Security Studies, Interpol, Global Initiative against Transnational Organized Crime, 2019 s. 77.

¹²² Grégoire och Gagnol, 2017, Figur 1.

¹²³ OECD, 2018 s. 25-26.

¹²⁴ Grégoire och Gagnol, 2017 s. 14-16.

¹²⁵ OECD, 2014 s. 180.

¹²⁶ Transparency International/Afrobarometer, 2019.

och olika institutioner var korrupta mellan 2015 och 2019. Exempelvis ansåg 22 procent att presidenten/premiärministern var korrupta år 2015, medan motsvarande siffra för 2019 var 27 procent. Andelen som ansåg att nigeriska parlamentsledamöter var korrupta ökade från 24 till 31 procent mellan 2015 och 2019 (se Tabell 4.4).

Burkina Faso avviker från detta mönster och det går inte att se någon väsentlig förändring i folkopinionen mellan 2015 och 2019 i synen på korruption i den nationella politiska eliten. Mindre än en tredjedel ansåg att president/premiärminister och parlamentsledamöter var korrupta 2019, vilket var några procentenheter lägre än 2015. Till skillnad från Mali och Niger ökade uppfattningar om att korruption hade ökat hos religiösa och traditionella ledare (se Tabell 4.4).

Tabell 4.4. Mali, Niger och Burkina Faso: uppfattningar om korruption 2015 och 2019 (%).

	2015	2019	Skillnad i procentenheter
MALI			
President/premiärminister ^a	35	48	+13
Parlamentsledamöter	36	47	+11
Tjänstemän/nationellt	43	49	+6
Tjänstemän/lokalt	44	41	-3
Polis	53	55	+2
Domare	56	59	+3
Religiösa ledare	13	14	+1
Traditionella ledare	13	14	+1
NIGER			
President/premiärminister ^a	22	27	+5
Parlamentsledamöter	24	31	+7
Tjänstemän/nationellt	23	32	+9
Tjänstemän/lokalt	29	24	-5
Polis	27	33	+6
Domare	23	27	+4
Religiösa ledare	13	12	-1
Traditionella ledare	21	19	-2
BURKINA FASO			
President/premiärminister ^a	27	24	-3
Parlamentsledamöter	30	28	-2
Tjänstemän/nationellt	32	31	-1
Tjänstemän/lokalt	28	27	-1
Polis	28	29	+1
Domare	34	31	-3
Religiösa ledare	9	17	+8
Traditionella ledare	11	17	+6

Andel (%) som anser att de flesta eller alla personer i dessa institutioner är korrupta. Transparency International/Afrobarometer, 2019 s. 28, 43, och 48.

^{a)} Afrobarometer redovisar resultaten samlat för president och premiärminister.

3.4.2 Politisk tillit

Vad gäller Mali varierar tilliten mellan olika aktörer och över tid. Enligt *Afrobarometer* 2017/2018 var tilliten högst till armé och traditionella ledare och lägst för politiska representanter (opposition, regeringsparti, parlament). Tilliten var även relativt låg för presidenten, 56 procent. Vad gäller förändring över tid mellan 2013 och 2017 följer utvecklingen en omvänd U-kurva; ökad tillit mellan 2013 och 2014, men en försämring mellan

2014 och 2017 för samtliga politiska aktörer. Särskilt markant var den minskade tilliten till president, parlament och regeringsparti, medan tilliten till lokalstyre, armé och polis förblev relativt oförändrad (se Tabell 4.5).

I Niger var förtroendet för armé, polis och traditionella ledare högst (2018), medan tilliten för politiska partier var lägst (opposition, regeringsparti, parlament). Mellan 2013 och 2015 skedde en svag ökning av tilliten för flera institutioner, men mellan 2015 och 2018 minskade tilliten till presidenten, parlamentet och regeringspartiet med cirka 20 procentenheter (se Tabell 4.6).

Utvecklingen i Burkina Faso följer inte samma mönster som i Mali och Niger. Förutom en kraftig förlust av tillit till regeringspartiet mellan 2012 och 2015, vilket förklarar att president Compaoré avgick 2014, har tilliten ökat något mellan 2015 och 2017. Det enda undantaget är tilliten till regeringspartiet som ökade från 22 procent till 60 procent mellan 2015 och 2017, vilket inte överraskar med tanke på det starka missnöjet med den tidigare regimen under Compaoré (se Tabell 4.7).

Tabell 4.5. Mali: Tillit till institutioner (%)

	2013	2014	2017
President	45	70	56
Parlament	45	63	49
Lokalstyre	56	58	57
Armé	69	82	82
Polis	51	51	53
Traditionella ledare	-	85	79
Regeringspartiet	40	60	50
Oppositionen	33	44	39

Not: Andel som uttrycker tillit. Källa: Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018.

Tabell 4.6. Niger: Tillit till institutioner (%)

	2013	2015	2018
President	76	81	59
Parlament	75	74	53
Lokalstyre	74	74	62
Armé	88	93	88
Polis	78	87	77
Traditionella ledare	-	89	81
Regeringspartiet	69	71	51
Oppositionen	57	59	46

Not: Andel som uttrycker tillit. Källa: Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018.

Tabell 4.7. Burkina Faso: Tillit till institutioner (%)

	2012	2015	2017
President	73	69	68
Parlament	67	65	66
Lokalstyre	68	61	68
Armé	76	73	77
Polis	69	71	75
Traditionella ledare	-	81	82
Regeringspartiet	49	22	60
Oppositionen	45	49	57

Not: Andel som uttrycker tillit. Källa: Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018.

Uppfattningarna om hur centrala politiska aktörer och institutioner sköter sina ämbeten har försämrats betydligt i Mali och Niger mellan 2014 och 2017. I Mali ansåg 63 procent att presidenten skötte sitt jobb år 2017, vilket var åtta procentenheter lägre än 2014. I Niger har synen på presidentens arbete försämrats: år 2015 ansåg 80 procent att han utförde sitt jobb väl i jämförelse med 56 procent tre år senare. Utvecklingen i Burkina Faso är återigen avvikande: trots en viss försämring i tilliten till presidenten anser en överväldigande majoritet att de politiska ledarna sköter sitt jobb (se Tabell 2–4 i Appendix C).

3.4.3 Analys

Som visats i detta avsnitt har missnöjet med institutioner och centrala politiska aktörer ökat markant i Mali under 2010-talet. Korruptionen uppfattas som alltmer utbredd, framför allt i det politiska ledarskiktet. Samma trend återfinns i Niger, där tilliten till centrala politiska institutioner och det styrande partiet sjönk mellan 2013 och 2018. Utvecklingen i Burkina Faso skiljer sig från Mali och Niger, mot bakgrund av maktskiftet 2014, då President Compaoré avgick från makten efter 27 år som landets president. Trots det ökade våld som Burkina Faso drabbats av sedan 2018 går det inte att utifrån de attitydundersökningar som genomförts *före* 2018 att se någon väsentlig förändring i synen på det politiska ledarskiktet i Burkina Faso som indirekt skulle kunna förklara det ökade våldet.

Vad betyder detta för konfliktbilden? I fallen Mali och Niger är det tydligt att ett ökat politiskt missnöje sammanfaller med eskaleringen av våld. För att avgöra om det politiska missnöjet är en orsak till våld eller en konsekvens av det ökade våldet krävs en annan typ av forskningsdesign. Trots detta är en rimlig slutsats att bristen på tillit till det nationella politiska ledarskiktet utgör en generell sårbarhet som ökar risken för politisk instabilitet på nationell nivå. Med utbredd korruption, vilket indikeras av att människor uppfattar att korruptionen ökar, minskar statens resurser och institutionella förmåga att lösa grundläggande ekonomiska, sociala och säkerhetspolitiska utmaningar i de tre länderna.

I Mali har missnöjet med regimens sätt att leda landet lett till statskupp vid två tillfällen under de senaste åtta åren, 2012 och 2020. Vid båda tillfällena visar ACLED-data att antalet fredliga protester sammanfaller med tidpunkterna för statskupper.¹²⁷ I Burkina Faso ledde omfattande protester till att president Compaoré avgick (2014). Situationen i Niger har inte lett till en statskupp, men med kraftigt minskad politisk tillit till det politiska ledarskapet (president och parlament) och en dominerande maktelit som utestänger stora delar av befolkningen från politiskt inflytande, utgör det politiska ledarskapets svaga förankring ett potentiellt problem för den långsiktiga stabiliteten i landet.¹²⁸ I samtliga tre länder uttrycks missnöjet med de nationella regimerna genom ökat antal protester under 2010-talet, vilket indikeras av att merparten av dessa demonstrationer har genomförts i huvudstäderna.¹²⁹

På en mer generell nivå är det politiska ledarskapets, men också statens, svaga förankring inom länderna ett problem eftersom det öppnar upp för alternativa makthavare på lokal nivå som utmanar såväl det politiska ledarskapet som statens våldsmonopol. Flera forskare har lyft fram att grundorsakerna till konflikterna i Sahel är politiska och betonat att våldet beror på konkurrens mellan olika grupper och överlappande nätverk runt starka ledare om ”icke-styrda territorier” (*ungoverned spaces*). Enligt dessa forskare handlar konflikterna om politiska frågor som rör korruption, marginalisering, politisk exkludering och bristfälligt styre.¹³⁰

¹²⁷ Missnöje med president Keita i Mali ledde under juli 2020 till våldsamma protester, vilket troligen har bidragit till genomförandet av militärkuppen den 18 augusti 2020. *Le Monde* 2020-08-06 ; *Le Monde* 2020-08-18. Se Figur 3.1.

¹²⁸ World Bank, 2017 s. xiv.

¹²⁹ Se kapitel 2.

¹³⁰ Bøås, 2015 s. 301; Bøås och Dunn, 2017 s. 5; Raleigh och Dowd, 2013 s. 2.

4 Sammanfattning

Denna studie har analyserat hur ett urval strukturella faktorer bidrar till ökad sårbarhet för konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso. Angreppssättet har varit brett i syfte att lyfta fram generella sårbarheter i de tre länderna. Ett av studiens bidrag är att kombinera den kvalitativa analysen med primärdata från ACLED, UCDP och bearbetad statistik från *Afrobarometer* och *Transparency International*. Ett ytterligare bidrag är att lyfta fram utvecklingen i tre länder, vilket har varit en empirisk utmaning att hantera givet frågans komplexitet och studiens begränsade tidsramar.

Bidrar ökad fattigdom till ökad sårbarhet för konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso? Trenden sedan 1990 har varit förbättrad ekonomi, förbättrade livsvillkor och minskade inkomstskillnader. Flera indikatorer tyder på en förbättrad ekonomisk situation: livslängden har ökat, antalet döda före fem års ålder har sjunkit, BNP har ökat, liksom BNP per capita. Gini-koefficienten visar att inkomstskillnaderna har minskat över tid i samtliga tre länder, liksom andelen fattiga. En stor andel av befolkningen lever alltjämt under den internationella fattigdomsnivån, framför allt hushåll verksamma inom jordbruket. De ekonomiska konsekvenserna av konflikt är störst på mikronivå, och avspeglas inte alltid genom trubbiga mått som BNP.¹³¹ Enligt HDI har situationen i Mali förvärrats sedan 1990-talet, i synnerhet under perioden 2010–2018, vilket sannolikt är en effekt av den pågående konflikten. Även situationen i Niger och Burkina Faso har försämrats under 2010-talet. Stora skillnader finns mellan olika områden inom länder och fattigdomen är mer utbredd på landsbygden och en stor andel av befolkningen i de tre länderna är beroende av jordbruk för sin försörjning. En hög ungdomsarbetslöshet och en förvärrad humanitär situation skapar ytterligare sårbarheter hos delar av befolkningen, vilket kan utnyttjas för rekrytering av icke-statliga våldsamma aktörer.

Är klimatförändringar en faktor som skapar ökad sårbarhet för konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso? Det som talar för denna förklaring är att Sahelregionen är sårbar för klimatförändringar i form av minskad nederbörd, ökenspridning, stigande temperaturer samt mer frekventa extremväder. Sambandet med konflikt är *indirekt* där klimatförändringar kan leda till konflikt i kombination med sociala, politiska och ekonomiska faktorer (fattigdom, svaga och korrupta institutioner, utdragna konflikter, demografiskt tryck, urbanisering).¹³² Klimatförändringar minskar hushållens motståndskraft, vilket kan utnyttjas av icke-statliga våldsbejakande grupper, som erbjuder alternativ försörjning eller har möjlighet att tillgoda andra sociala, politiska eller ekonomiska behov i utsatta områden.¹³³ Mali och Niger har under perioden 1970–2000 varit mer utsatta för torka än Burkina Faso, vilket lett till ökad sårbarhet för konflikt. Regioner som tidigare drabbats hårt av torka, såsom norra Mali och regionerna Agadez och Diffa i Niger, är områden som är hårt drabbade av konflikt. Mot bakgrund av befolkningstillväxt och att en stor andel av befolkningen är beroende av traditionellt jordbruk för sin försörjning, är befolkningen i samtliga tre länder sårbara för klimatförändringar. Dessutom har antalet internflyktingar och flyktingar från regionen kraftigt ökat sedan 2012 som en följd av konflikt och klimatförändringar, och där har Mali, Niger och Burkina Faso av UNHCR beskrivits som ”epicentrum” för migrationskrisen.¹³⁴

Är illegala flöden och plundringsbara resurser en bidragande förklaring till konflikt i Mali, Niger och Burkina Faso? Tillgängligheten av vapen i regionen är en förutsättning för våldsamma aktörer, där framför allt Libyens fall har haft en direkt och destabiliserande effekt på regionen. De stora värden som står på spel i kombination med instabilitet i regionen har lett till att kriminella grupper behöver etablera samarbete längs med narkotikarutten som säkrar transporter. De illegala ekonomierna har en destabiliserande effekt på politik och samhällen i länderna i regionen på lokal och nationell nivå. Kopplingen mellan brottslighet och

¹³¹ Blattman och Miguel, 2019.

¹³² De Coning och Krampe, 2020 s. 14. Raleigh, 2010.

¹³³ Bassou m.fl., 2019 s. 36; De Coning och Krampe, 2020 s. 19.

¹³⁴ UNHCR 2020-10-16. Se även Bassou m.fl., 2019, s. 24-25.

terrorism dels gör det även möjligt för icke-statliga våldsamma aktörer ”att ackumulera finansiella och politiska resurser som gör det möjligt att konkurrera med suveräna stater”.¹³⁵ Dessa resurser kan användas för att finansiera militära operationer, för administration av territorier eller för att expandera aktiviteter i nya områden. Relationen är dock komplex och varierar mellan olika aktörer och mellan olika territorier. Den illegala handeln av vapen, narkotika och småskalig produktion av guld (plundringsbar resurs) gynnas av vissa geografiska förutsättningar som stora territorier, svårkontrollerade gränser och svag statlig närvaro.

Är korruption och minskad politisk legitimitet en bakomliggande riskfaktor som bidrar till konfliktbilden i Mali, Niger och Burkina Faso? Den politiska utveckling vi ser i såväl Mali som Niger är att de nationella politiska eliterna är ifrågasatta. Förlusten av tillit är särskilt markant i Mali i relation till president, parlament och regeringspartiet. I Niger har tilliten till president, parlament och regeringspartiet sjunkit med omkring tjugo procentenheter mellan 2015 och 2018. Burkina Faso avviker från de övriga två länderna, men har haft ett turbulent politiskt decennium bakom sig, vilket resulterade i att president Compaoré avgick 2014 efter närmare trettio års styre. Mer generell utgör det politiska ledarskapets svaga förankring ett problem eftersom det ökar risken för politisk instabilitet och öppnar upp för alternativa makthavare och våldsamma icke-statliga aktörer som utmanar det politiska ledarskapet och statens våldsmonopol. Utbredd korruption dränerar statens resurser och förmåga att styra och lösa ekonomiska, sociala och säkerhetspolitiska problem.

4.1 Slutkommentar

Studien har inte kunna fördjupa frågor som rör orsaker till eskaleringen eller spridningen av våld, vilket kräver en mer ingående analys av konfliktens aktörer, bättre kännedom om lokala förhållanden samt tillgång till information. De teoretiska perspektiven har studerats separat, men det är viktigt att framhålla att de olika förklaringarna samvarierar och även påverkar varandra.¹³⁶

Samspelet mellan olika förklaringsperspektiv är tydligt i gränsområdet mellan Burkina Faso, Mali och Niger där konfliktbilden påverkas av ökad konkurrens om krympande naturresurser, mer oförutsägbart klimat, demografi, fattigdom, spänning mellan olika lokalsamhällen, frånvaro av staten och grundläggande infrastruktur i kombination med en närvaro av våldsamma icke-statliga aktörer.¹³⁷ Ett annat exempel är norra Mali där historiska konflikter mellan olika grupper i kombination med fattigdom, upprepade perioder av torka, möjlighet till alternativa försörjningsmöjligheter genom smuggling, inflöde av vapen från andra konfliktområden och lokala gruppers konkurrens om inflytande bidrar till ökat våld och en komplex situation med olika konflikt drivande orsaker. De ursprungliga lokala konflikterna har fått en ny dimension genom att tuaregfrågan fått en koppling till terrorism sedan 2003 då algeriska terroristgrupper började genomföra aktiviteter i norra Mali i syfte att generera inkomster för aktiviteter i andra områden. Strategiska förändringar, och det uttalade syftet att utnyttja lokal dynamik för att sprida extremism ledde fram till en allians mellan AQIM och tuaregrebeller 2012, vilket har gjort den maliska staten till måltavla för attacker.¹³⁸

Denna studie lyfter fram bakomliggande sårbarheter, men bör kompletteras med en analys av konfliktens aktörer vilket är nödvändigt för förståelsen av konflikten. För att förklara eskaleringen av våld bör även analysen kompletteras med fler dynamiska indikatorer som har en mer direkt effekt på konflikters förlopp.

¹³⁵ United Nations Security Council, 2015 s. 2.

¹³⁶ Se International Alert, 2018.

¹³⁷ International Organization for Migration, OIM, 2020.

¹³⁸ Shurkin, Pezard och Zimmerman, 2017 s. 11-14; United Nations Security Council, 2019b s. 2.

Studien har exempelvis inte haft möjlighet att analysera enskilda händelser, politiska initiativ eller reformer som påverkar konflikt-bilden.

Konflikter som drivs av etnicitet eller religion har inte analyserats i denna rapport. Väpnade konflikter kan bero på att två grupper har olika politiska agendor eller också på att två lokalsamhällen, som förvisso kan ha olika etnisk sammansättning, strider om kontrollen över en knypunkt längs med en narkotikarutt.¹³⁹ I Mali har tuaregfrågan sina rötter i historisk antagonism mellan och inom olika lokala grupper om politisk och ekonomisk dominans. Dessa motsättningar har ett ytterligare lager som består av religiösa motsättningar mellan ortodox och reformistisk islam. Flera exempel finns på hur olika grupper legitimerat sin historiska, ekonomiska och politiska dominans över andra grupper genom att hänvisa till sin religiösa härkomst från Profeten.¹⁴⁰ I vilken mån etnicitet eller religion är drivande i konflikterna i Mali, Niger och Burkina Faso är ytterligare en faktor som kräver fördjupad analys.

Konfliktsituationen i Sahelregionen är komplex med ett stort antal icke-statliga våldsamma aktörer i en omgivning där flera strukturella faktorer bidrar till konfliktbilden. Förutom att länderna har en instabil politisk historia, tillhör regionen en av de allra fattigaste, där demografisk tillväxt och klimatförändringar ställer ökade krav på politiska lösningar på nationell och lokal nivå, samtidigt som länderna har svag institutionell kapacitet och ett ifrågasatt politiskt ledarskap på nationell nivå. FN:s humanitära chef beskrev i oktober 2020 Sahelregionen som en av de värsta och mest komplexa pågående humanitära kriserna i världen. Utvecklingen i regionen är nära en brytpunkt med stora konsekvenser för afrikanska grannländer och Europa. Regionen beskrevs av FN-chefen som ”ett epicenter för konflikt och brist på säkerhet, svag styrning, kronisk underutveckling och fattigdom, demografiskt tryck, och klimatförändring.”¹⁴¹

Våldet i regionen omfattar en mångfald aktörer som har olika drivkrafter. Förutom islamistiska grupper, omfattar våldet även lokala grupper, stambaserade milisgrupper, kriminella nätverk och ländernas säkerhetsstyrkor. Våldet har olika bevekelsegrunder och motiv och varierar mellan olika aktörer. Därför har det inte varit möjligt att driva hem vilken förklaringsansats som är viktigast för våldsutvecklingen i regionen, inte heller att ge en tydlig rekommendation om hur konflikten – eller snarare de olika konflikterna – ska kunna lösas.

Mot bakgrund av denna komplexitet kräver konflikten ett integrerat förhållningssätt, som omfattar samtliga utrikespolitiska instrument, dvs. diplomati, säkerhet, försvar, finansiella instrument, handel, bistånd och humanitär hjälp.¹⁴² Sambandet mellan säkerhet och utveckling (*the security-development nexus*) har betonats alltmer under de senaste två decennierna, inte minst inom EU. En central tankegång är att säkerhet och utveckling är ömsesidigt påverkande: säkerhet är inte bara en förutsättning för utveckling, utan utveckling är också en förutsättning för säkerhet. Ett primärt mål på kort sikt är att etablera säkerhet i om-rådet, men i ett längre perspektiv behöver de strukturella förutsättningarna för fred också förbättras genom stärkt demokrati, fungerande institutioner, minskad fattigdom och ekonomisk utveckling.

¹³⁹ Shurkin, Pezard och Zimmerman, 2017 s. 16.

¹⁴⁰ Shurkin, Pezard och Zimmerman, 2017 s. 8-16.

¹⁴¹ AP News, 2020-10-13.

¹⁴² Council of the European Union, 2018.

Referenser

- AP News, "UN humanitarian chief: Sahel is very close to tipping point", 2020-10-13.
- ACLED, *Armed Conflict Location & Event Data Project*, tillgänglig på <https://acleddata.com>.
- Africa Center for Strategic Studies (2019). "The Complex and Growing Threat of Militant Islamist Groups in the Sahel", <https://africacenter.org/spotlight/the-complex-and-growing-threat-of-militant-islamist-groups-in-the-sahel/> [hämtad 2020-11-12].
- African Development Bank Group (2015). *Bank Group 2015–2019: Country Strategy Paper for Mali*.
- African Development Bank (2017). *Burkina Faso: Country Strategy Paper 2017–2021*.
- Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018, "A pan-African series of national public attitude surveys on democracy, governance, and society", www.afrobarometer.org/
- Alda, Erik; Sala, Joseph L. (2014). "Links Between Terrorism, Organized Crime and Crime: The Case of the Sahel Region", *Stability: International Journal of Security & Development*, 3:1: 27, s. 1–19.
- Bassou, Abdelhak; Chmielewska, A.; Ruiz-Campillo X., red. (2019), *Climate Security in the Sahel and the Mediterranean: Local and Regional Responses*, Joint Policy Study 13, European Institute of the Mediterranean.
- Biasutti, Michaela (2019). "Rainfall trends in the African Sahel: Characteristics, processes, and causes", *WIREs Climate Change*, 10: e591. DOI: 10.1002/wcc.591 (hämtat 2020-08-03).
- Blattman, Christopher; Miguel, Edward (2010), "Civil War", *Journal of Economic Literature*, 48:1, s. 3–57.
- Bøås, Morten (2015). "Crime, Coping and Resistance in the Mali-Sahel Periphery", *African Security* 8:4, s. 299–319.
- Bøås, Morten; Dunn Kevin C. (2017). "The Evolving Landscape of African Insurgencies", i Morten Bøås och Kevin C. Dunn, red. *Africa's Insurgents: Navigating an Evolving Landscape*, Boulder: Lynne Rienner Publishers, 1–21.
- Collier, Paul; Hoeffler, Anke (2004). "Greed and Grievance in Civil War", *Oxford Economic Papers*, 56:4, s. 563–595.
- Conflict Armament Research (2016). *Investigating cross-border weapon trafficking in the Sahel*.
- Council of the European Union, 2018. "Council Conclusions on the Integrated Approach to External Conflicts and Crisis", 22 januari 2018.
- Darin Mattsson, Kristoffer (2016). *Klimatkonflikter? Klimatets betydelse för två lokala konflikter i Mali*. FOI-R--4244--SE.
- De Coning, Cedric; Krampe, Florian (2020). *Multilateral cooperation in the area of climate-related security and development risks in Africa*, Oslo: NUPI.

- Dowd, Catriona; Raleigh, Clionadh (2013). "Sahel State Political Violence in Comparative Perspective", *Stability: international Journal of Security & Development*, 2:2, s. 1–11
- DW, "Mali: Que prévoit la charte de transition ?", (2020-10-02).
- Elowsson, Camilla (2016). *Terrorbekämparen Tchad– en strategisk spelare bakom fredsfrämjande fasad*, FOI Memo 5691.
- Encyclopædia Britannica, "Burkina Faso".
- Encyclopaedia Britannica, "Sahel".
- Eriksson, Mikael (2016a). *Libyen och den militära kampen mot Daesh*, FOI Memo 5816.
- Eriksson, Mikael (2016b). *Det libyska inbördeskriget*, FOI Memo 5814.
- Eriksson, Mikael (2016c). *Säkerhetsfrämjande insatser i Libyen*, FOI Memo 5815.
- Eriksson, Mikael; Bohman, Elias (2018). *The Second Libyan Civil War - Security Developments During 2016–2017*, FOI-R--4571--SE.
- European Council (2015) *Council Conclusions on the Sahel Regional Action Plan 2015-2020*, nr.7823/15.
- European External Action Service (2011) *Strategy for Security and Development in the Sahel*, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/3947/strategy-security-and-development-sahel_en [hämtat 2020-08-03].
- Freedom House, "Burkina Faso". <https://freedomhouse.org/country/burkina-faso/freedom-world/2020> [hämtat 2020-05-28].
- Freedom House, "Mali". <https://freedomhouse.org/country/mali/freedom-world/2020> [hämtat 2020-05-28].
- Freedom House, "Niger". <https://freedomhouse.org/country/niger/freedom-world/2020> [hämtat 2020-05-28].
- Freedom House (2018) *Freedom in the World 2018*.
- Gasinska, Karolina; Bohman, Elias (2017). *Joint Force of the Group of Five: A review of multiple challenges*. FOI-R--4548--SE.
- Gasinska, Karolina red. (2020). *Foreign military bases and installations in Africa*. FOI-R--4658--SE.
- Gasinska, Karolina; Gunnarson, Carina (2020). *EU:s stormakter i Afrika: Frankrikes, Tysklands, Spaniens och Italiens Afrikapolitik under förändring*. FOI-R--4836--SE.
- Gilmore, Elisabeth; Gleditsch, Nils Petter; Lujala, Päivi; Rød, Jan Ketil (2005). "Conflict Diamonds: A New Dataset", *Conflict Management and Peace Science*, 22, s. 257–272.
- Global Terrorism Database (2020). "Global Terrorism Overview : Terrorism in 2019", *Background Report*, juli 2020, National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism (START), <https://www.start.umd.edu/news/global-terrorism-overview-terrorism-2019> [hämtat 2020-09-15]

- Gouvernement du Niger, *Constitution de la 7ème République*.
- Grégoire, Emmanuel; Gagnol, Laurent (2017). "Ruées vers l'or au Sahara : l'orpaillage dans le désert du Ténéré et le massif de l'Aïr (Niger)", *EchoGéo*, DOI : 10.4000/echogeo.14933 [hämtat 2020-08-03].
- Gunnarson, Carina; Gasinska, Karolina (2019). *Niger i cyklonens öga: vad kan EU göra?* FOI Memo 6782.
- Hagberg, Sten (red.); Kibora, Ludovic; Barry, Sidi; Gnessi, Siaka; Konkobo, Adjara (2018). *'Nothing will be as before!' Anthropological perspectives on political practice and democratic culture in 'a new Burkina Faso*, Uppsala Papers in Africa Studies, 3, Uppsala.
- Hallqvist, Alexandra; Mickelsson, Lovisa (2019). *Huggsexa om Libyen driver oljestaten mot fortsatt förfall*, FOI memo 6785.
- Hallqvist, Alexandra; Hammargren, Bitte (2020). *Navigating in a complex neighbourhood - Algeria's responses to security challenges in Libya and the Sahel*, FOI-R--4960--SE.
- Hartzell, Caroline; Hoddie, Matthew (2003). "Institutionalizing peace: Power sharing and post-civil war conflict management, *American Journal of Political Science*, 47:2, s. 318–332.
- Hegre, Håvard; Buhaug, Halvard; Calvin, Katherine V., Nordkvelle, Jonas; Waldhoff Stephanie T., Gilmore, Elisabeth (2016). "Forecasting civil conflict along the shared socioeconomic pathways", *Environmental Research Letters*, doi.10.1088/1748-9326/11/5/054002 [hämtat 2020-08-03].
- Hegre, Håvard, Mogleiv Nygård, Håvard, Flaten Rader, Ranveig (2017). "Evaluating the scope and intensity of the conflict trap: A dynamic simulation approach", *Journal of Peace Research*, 54:2, s. 243–261.
- Hellquist, Elin; Sjökvist, Emma (2020). *Accompanying Partners during Military Operations: Early Expectations for Task Force Takuba*, FOI Memo 7210.
- Hoddie, Matthew; Hartzell, Caroline (2005). "Signals of reconciliation: Institution-building and the resolution of civil wars, *International Studies Review*, 7:1, s. 21–40.
- Hoffman, Aaron M. (2002). "A conceptualization of trust in international relations", *European Journal of International Relations*, 8:3, s. 375–401.
- Homer-Dixon, Thomas F. (1993). *Environmental Scarcity and Global Security. Headline Series No. 300*. New York: Foreign Policy Association.
- Homer-Dixon, Thomas F. (1994). "Environmental Scarcities and Violent Conflict: Evidence from Cases", *International Security*, 19:1, s. 5–40.
- Hull Wiklund, Cecilia; Nilsson, Claes (2016). *Peace in Mali? An analysis of the 2015 Algiers agreement and its implementation*. FOI-R--4311--SE.
- Hull Wiklund, Cecilia; Lackenbauer, Helené (2017). *Insatsuppföljning Mali 04/05*, FOI-R--4487-SE.

- Hutchison, Marc L.; Johnson, Kristine (2011). "Capacity to Trust? Institutional Capacity, Conflict, and Political Trust in Africa, 2000–2005", *Journal of Peace Research*, 48:6, s. 737–752.
- Högbladh Stina, 2020, "UCDP GED Codebook version 20.1", Uppsala universitet: Institutionen för freds- och konfliktforskning, <https://ucdp.uu.se/downloads/ged/ged201.pdf> [hämtat 2020-10-29].
- Institute for Security Studies, Interpol och Global Initiative against Transnational Organized Crime, 2019, *Organized Crime Index Africa 2019*.
- International Alert (2018). *Si les victimes deviennent bourreaux. Facteurs contribuant à la vulnérabilité et à la résilience à l'extrémisme violent au Sahel central*.
- International Crisis Group (2019). *Getting a Grip on Central Sahel's Gold Rush*, Africa Report nr. 282, Bryssel: International Crisis Group.
- International Organization for Migration, OIM (2020). "Displacement Tracking Matrix (DTM): Central Sahel & Liptako Gourma Crisis – Monthly Dashboard", 13/3 2020. <https://reliefweb.int/report/burkina-faso/iom-displacement-tracking-matrix-dtm-liptako-gourma-crisis-monthly-dashboard-3> [hämtat 2020-08-12].
- Koubi, Vally; Spilker, Gabrielle; Böhmelt, Tobias; Bernauer, Thomas (2013). "Do natural resources matter for interstate and intrastate armed conflict?" *Journal of Peace Research*, 51:2, s. 227–243.
- Larémont, Ricardo René (2013). "After the Fall of Quadaffi: Political, Economic and Security Consequences for Libya, Mali, Niger, and Algeria", *Stability: International Journal of Security & Development*, 2:2, 29, s. 1–8.
- Le Monde, "Mali : Amnesty International dénonce la 'répression sanglante' des manifestations", 2020-08-06.
- Le Monde, "Coup d'État au Mali: le président Ibrahim Boubakar Keita, démissionne", 2020-08-18.
- Le Monde, "Au Mali, des militaires aux postes-clés du gouvernement de transition", (2020-10-06).
- Lins de Albuquerque, Adriana (2014). *Explaining the 2012 Tuareg Rebellion in Mali and Lack Thereof in Niger*, FOI Memo 5099.
- Lins de Albuquerque, Adriana (2017). *Terrorism in Africa: A Quantitative Analysis*. FOI-R--4398--SE.
- Mikalleg, Marc; Farrah, Raouf; Bish, Alexandre; Tanner, Victor (2019). *After the Storm. Organized crime across the Sahel-Sahara following the upheaval in Libya and Mali*, Geneve: Global Initiative against Transnational Organized Crime.
- Nationalencyclopedia, "Tuareger".
- Newton, Kenneth (2007). "Social and Political Trust". I Russel J. Dalton och Hans-Dieter Klingemann *The Oxford Handbook of Political Behavior*, s. 343–371. DOI:10.1093/oxfordhb/9780199270125.003.0018 [hämtad 2020-08-03].

- OECD/SWAC (2010). *Security Implications of Climate Change in the Sahel Region: Policy considerations*, Paris: OECD/Sahel and West Africa Club Secretariat.
- OECD (2014). *An Atlas of the Sahara-Sahel: Geography, Economics and Security*.
- OECD (2018). *Gold at the crossroads. Assessment of the supply chains of gold produced in Burkina Faso, Mali and Niger*, Paris: OECD.
- Peace Research Institute Oslo (2017). *Inequality and Armed Conflict: Evidence and Data*, Oslo: PRIO.
- Prop. 2019/20:86, "Svenskt deltagande i militär insats för stärkt säkerhet i Mali".
- Raleigh, Clionadh (2010). "Political Marginalization, Climate Change and Conflict in African Sahel States", *International Studies Review* 12, s. 69–86.
- Raleigh, Clionadh; Hegre, Håvard (2009). "Population size, concentration, and civil war. A geographically disaggregated analysis", *Political Geography*, 28, s. 224–238.
- Raleigh, Clionadh; Dowd, Caitriona (2013). "Governance and Conflict in the Sahel's 'Ungoverned Space'", *Stability: International Journal of Security & Development*, 2:2, s. 1-17.
- Reuter (2019-11-22). "How jihadists struck gold in Africa's Sahel", *A Reuters Special Report*.
- Salehyan, Idean (2014), "Climate change and conflict: Making sense of disparate findings", *Political Geography*, 43, s. 1–5.
- Shurkin, Michael; Pezard, Stephanie; Zimmerman, Rebecca S., (2017). *Mali's Next Battle: Improving Counterterrorism Capabilities*, Santa Monica, Ca: Rand Corporation.
- Siko, John; Victor, Jonah (2020). *African Security. An introduction*, London: I.B. Tauris.
- Svenska Dagbladet (2020-07-24). "Malis politiska kris upp på toppmöte i huvudstaden".
- Svenska Dagbladet-TT (2020-08-26). "Malis junta och opposition i samtal".
- Taylor, Christopher M.; Belušić, Danijel; Guichard, Françoise; Parker, Douglas J.; Vischel, Théo; Bock, Olivier; Harris Phil P.; Janicot, Serge; Klein, Cornelia; Panthou, Gérémy (2017). "Frequency of extreme Sahelian storms tripled since 1982 in satellite observations", *Nature*, 544:7651, s. 475–478.
- Tham Lindell, Magdalena; Mattsson, Kim (2014). *Transnational Threats to Peace and Security in the Sahel*, FOI-R--3881--SE.
- Torbjörnsson, Daniel (2016). *Managing Communal Conflict in Africa: Assessing the role of the UN in communal conflict management*. FOI-R--4226--SE.
- Torbjörnsson, Daniel; Jonsson, Michael (2017). *Boko Haram: On the verge of defeat or a long-term threat?* FOI-R--4488--SE.
- Transparency International/Afrobarometer (2019). *Global Corruption Barometer: Citizens' views and experiences of corruption*.
- UNDP (2019). *Human Development Report 2019*.

- UNHCR (2020). “UNHCR warns of mounting needs in Sahel as forced displacement intensifies”, 2020-10-16 [hämtat 2020-10-28].
- UNODC (2011). “Cocaine from the Andes via West Africa to Europe”, www.unodc.org/documents/toc/Reports/TOCTAWestAfrica/West_Africa_TOC_COCAINE.pdf [hämtat 2020-08-03].
- UNODC (2016). *Regional Programme for West Africa 2016-2020* Dakar, Senegal:UNODC.
- United Nations Office for West Africa and the Sahel (2020). “Briefing to the Security Council on the Report of the Secretary-General on the activities of the United Nations Office for West Africa and the Sahel (UNOWAS), 8/1 2020.
- United Nations Security Council (2015). *Report of the Secretary-General on the threat of terrorists benefiting from transnational organized crime, S/2015/366.*
- United Nations Security Council (2019a). *Activities of the United Nations Office for West Africa and the Sahel. Report of the Secretary-General, S/2019/549.*
- United Nations Security Council (2019b). *Peace and security in Africa. Intercommunal violence and terrorism in West Africa, S/PV.8685.*
- United Nations Security Council (2020). *Activities of the United Nations Office for West Africa and the Sahel. Report of the Secretary-General, S/2020/585.*
- Uppsala Conflict Data Program (UCDP), “Armed Conflict Data Set”, *Uppsala Conflict Data Program*, Uppsala: Institutionen för Freds- och konfliktsforskning, <https://ucdp.uu.se/>
- Uppsala Conflict Data Program (UCDP), “Burkina Faso”, <https://ucdp.uu.se/country/439>
- Vivekananda, Janani; Wall, Martin, Sylfestre, Florence, Nagarajan, Chitra (2019) *Shoring up Stability: Addressing Climate and Fragility Risks in the Lake Chad Region*, Berlin: Adelphi.
- Von Uexkull, Nina (2014). “Sustained drought, vulnerability and civil conflict in Sub-Saharan Africa”, *Political Geography*, 43, s. 16–26.
- Zyck, Steven A.; Mughha, Rogert (2013). “Conflicts Colliding in Mali and the Sahel”, *Stability: International Journal of Security and Development*, 2:2:16, s. 1–6.
- World Bank (2015). *Mali. Geography of Poverty in Mali*, Report No. 88880-ML.
- World Bank (2016). *Burkina Faso: Poverty, Vulnerability, and Income Source*, Report No. 115122.
- World Bank (2017). *Republic of Niger. Priorities for ending poverty and boosting shared prosperity: Systematic country diagnostic*, Report No. 115661-NE.
- World Bank Group (2020a). “Sub-saharan Africa: Burkina Faso”, *Poverty and Equity Brief*, april 2020.
- World Bank Group (2020b) “Sub-saharan Africa: Mali”, *Poverty and Equity Brief*, april 2020.

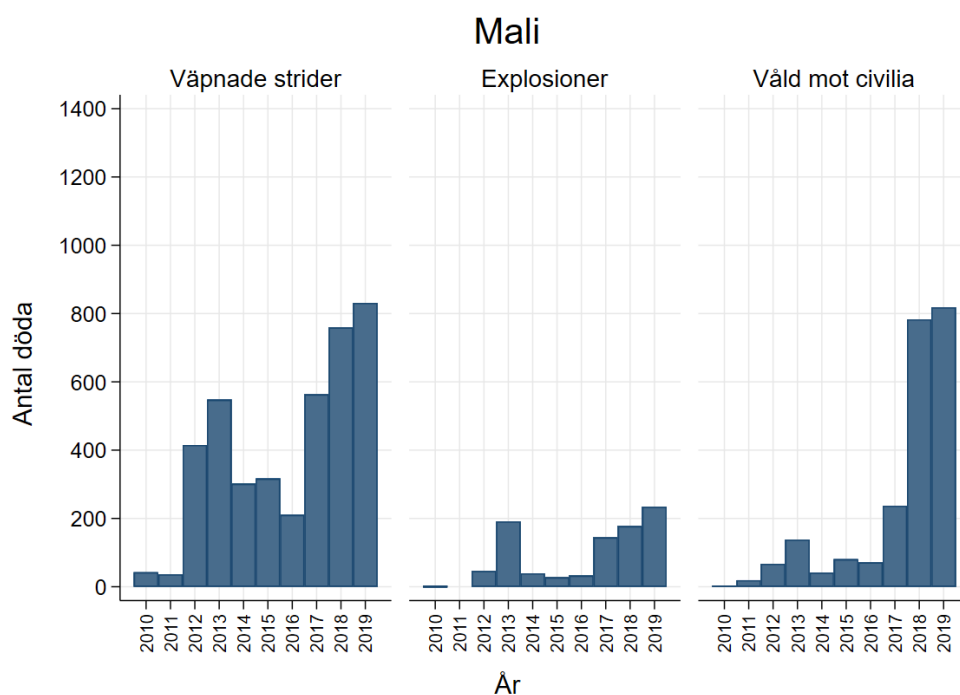
World Bank Group (2020c) “Sub-saharan Africa: Niger”, *Poverty and Equity Brief*, april 2020.

World Bank, “World Development Indicators Database”, Country: Burkina Faso, https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=BUR [hämtat 2020-05-19].

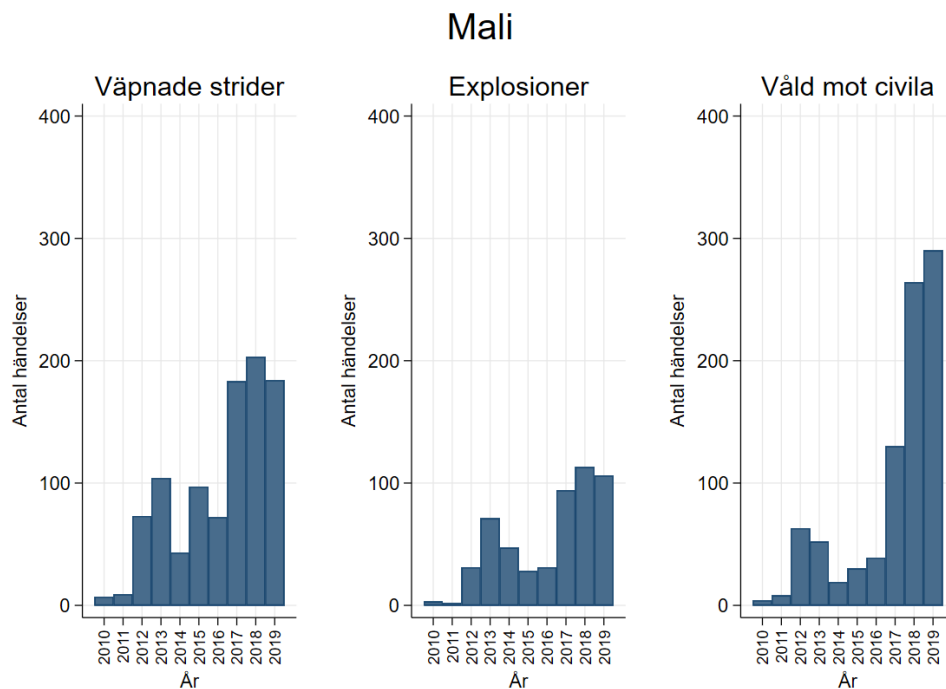
World Bank, “World Development Indicators Database”, Country: Mali, https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=MLI [hämtat 2020-05-19].

World Bank, “World Development Indicators Database”, Country: Niger, https://databank.worldbank.org/views/reports/reportwidget.aspx?Report_Name=CountryProfile&Id=b450fd57&tbar=y&dd=y&inf=n&zm=n&country=NIG [hämtat 2020-05-19].

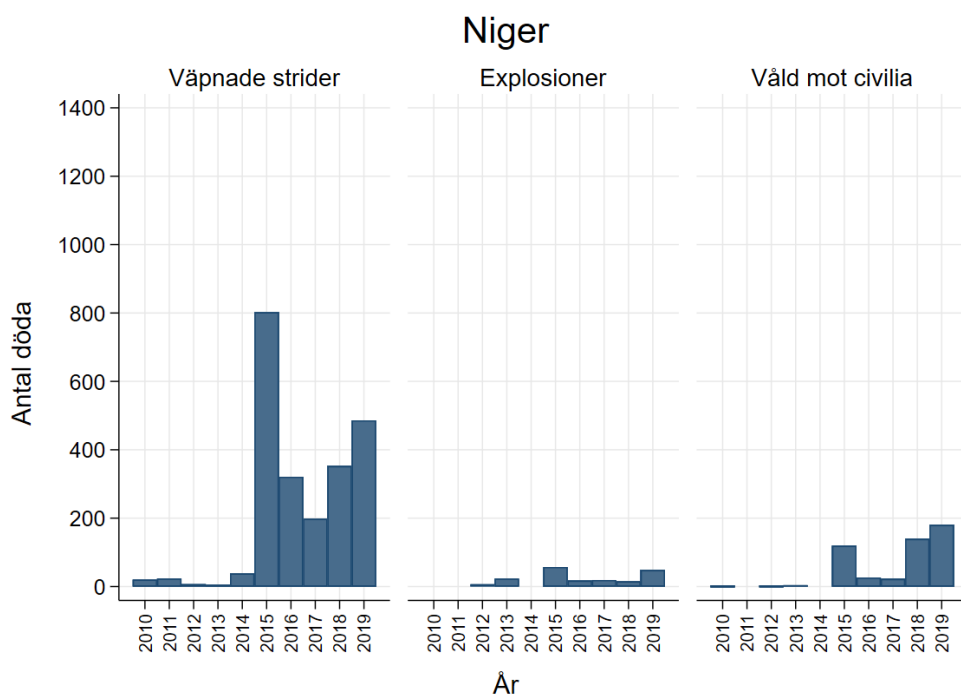
Appendix A. Våld.

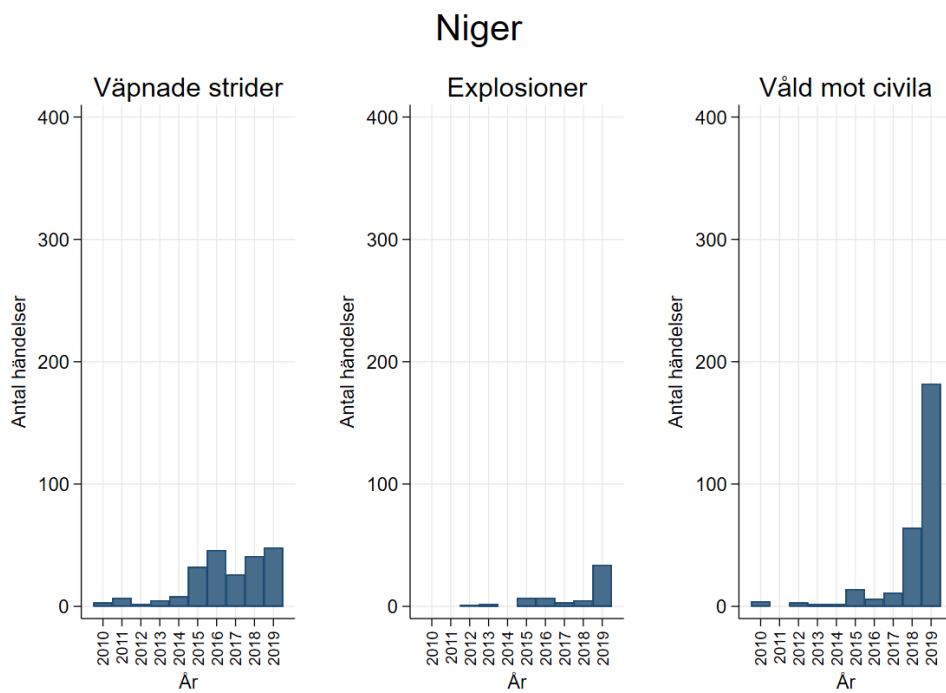
Figur 1. Olika typer av våld i Mali 2010–2019 (antal döda). Källa: ACLED.

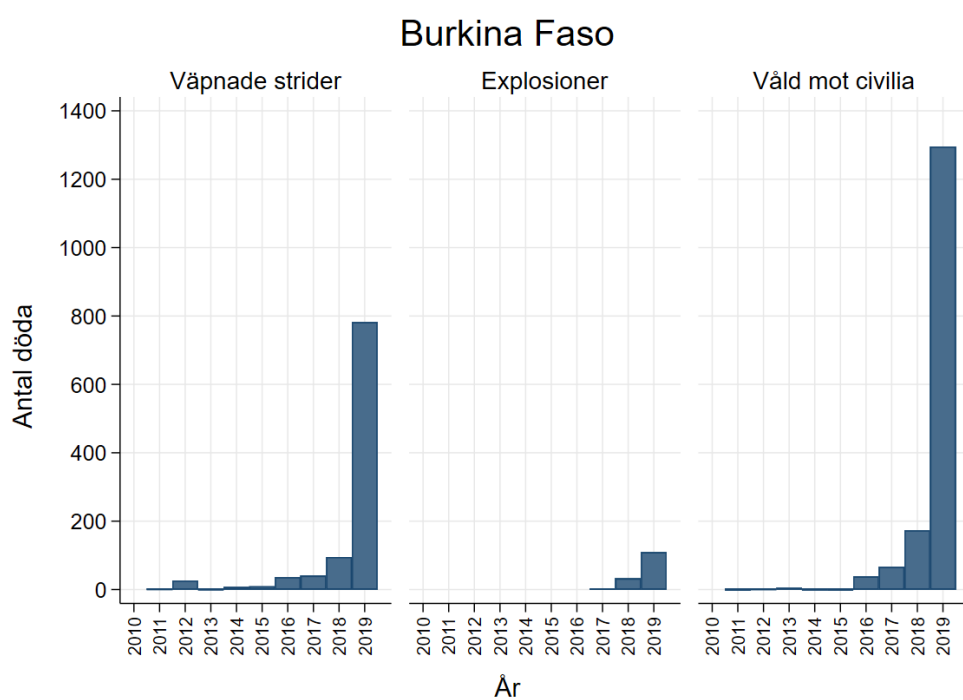
Figur 2. Olika typer av våld i Mali 2010–2019 (antal händelser). Källa: ACLED.

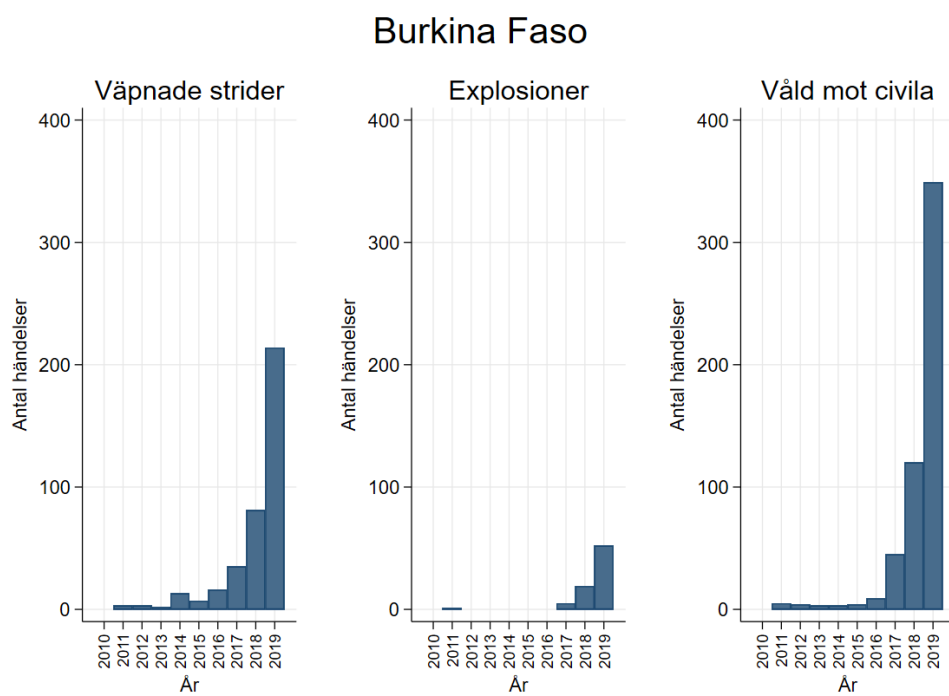
Figur 3. Olika typer av våld i Niger 2010–2019 (antal döda). Källa: ACLED

Figur 4. Olika typer av våld i Niger 2010–2019 (antal händelser). Källa: ACLED.

Figur 5. Olika typer av våld i Burkina Faso 2010–2019 (antal döda). *Källa: ACLED.*

Figur 6. Olika typer av våld i Burkina Faso 2010–2019 (antal händelser). *Källa: ACLED.*

Appendix B. Kartor.

Figur 1. Karta Mali med regioner och större städer.

Figur 2. Karta Niger med regioner och större städer.

Figur 3. Karta Burkina Faso. Med regioner och större städer.

Appendix C. Ekonomi och politik.

Tabell 1. Årlig utveckling av Human Development index 1990-2018 (%).

	1990–2000	2000–2010	2010–2018
Mali	2,92	2,72	0,72
Niger	1,75	2,34	2,09
Burkina Faso	i.u.	2,74	1,84

Källa: UNDP Human Development Report, 2019 s. 304-307, Tabell 2.

Tabell 2. Mali: Uppfattningar om institutioners prestation (%)

	2013	2014	2017
Presidenten har utfört sitt jobb	57	71	63
Parlamentet har utfört sitt jobb	57	66	55
Lokalstyret har utfört sitt jobb	63	58	64
Traditionella ledare har utfört sitt jobb	-	88	85

Andel som anser att institutionen har utfört sitt jobb. Källa: Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018.

Tabell 3. Niger: Uppfattningar om institutioners prestation (%)

	2013	2015	2018
Presidenten har utfört sitt jobb	70	80	56
Parlamentet har utfört sitt jobb	68	69	46
Lokalstyret har utfört sitt jobb	70	71	55
Traditionella ledare har utfört sitt jobb	-	89	85

Andel som anser att institutionen har utfört sitt jobb. Källa: Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018.

Tabell 4. Burkina Faso: Uppfattningar om institutioners prestation (%)

	2012	2015	2017
Presidenten har utfört sitt jobb	71	87	78
Parlamentet har utfört sitt jobb	61	-	73
Lokalstyret har utfört sitt jobb	70	-	77
Traditionella ledare har utfört sitt jobb	-	95	86

Andel som anser att institutionen har utfört sitt jobb. Källa: Afrobarometer 2012/2013, 2014/2015, 2017/2018.

FOI är en huvudsakligen uppdragsfinansierad myndighet under Försvarsdepartementet. Kärnverksamheten är forskning, metod- och teknikutveckling till nytta för försvar och säkerhet. Organisationen har cirka 1000 anställda varav ungefär 800 är forskare. Detta gör organisationen till Sveriges största forskningsinstitut. FOI ger kunderna tillgång till ledande expertis inom ett stort antal tillämpningsområden såsom säkerhetspolitiska studier och analyser inom försvar och säkerhet, bedömning av olika typer av hot, system för ledning och hantering av kriser, skydd mot och hantering av farliga ämnen, IT-säkerhet och nya sensorers möjligheter.

FOI
Totalförsvarets forskningsinstitut
164 90 Stockholm

Tel: 08-55 50 30 00
Fax: 08-55 50 31 00

www.foi.se